

Pannonhalma

M

2015 /8.évfolyam/3.szám

A tartalomból:

Bőrünk alatt Róma

Antal atya 70 éves

Interjú Jankovics Marcellel

Szegény Szent Márton

Cziráki-centenárium

Tartalom

- 02 Változunk - Maradunk
- 03 Ausculta
- 04 Életünk
 - Ad multos annos
- 06 Antal atya 70. születésnapjára
- 08 Fejlődési pályán
 - A vendégfogadás megújuló terei
- 08 Díszterem
- 09 Szent Márton-év
 - Szent Márton-olimpia
- 10 Alumni - Bencés Bál
 - Akikre büszkék vagyunk
- 11 Est nobis societas
- 13 Szent Márton-év
 - Szent Márton-díj átadása
- 15 In memoriam -
 - Cziráki László centenáriumára
- 18 Rendkívüli tanárok
 - Interjú Tamás Magdolnával
- 20 Életünk
- 24 Világot lát(t)unk
- 26 Életünk - Szegény Szent Márton
- 28 Hic fuit - Interjú Jankovics Marcellal
- 30 Könyv- és filmajánló
- 31 Qpaci gólyák

Kiadja a Pannonhalmi Főapátság
a Pannonhalmi Bencés Gimnázium Alapítvány megbízásából
pannonhal-ma@osb.hu, 9090 Pannonhalma, Vár 1. Tel: 06-96-570-140
Szerkesztette: Csertán Károly, Dejcsics Konrád OSB, Juhász-Laczik Albin OSB,
Hortobágyi T. Cirill OSB, László Zoltán, Rábai László
A fotókat készítette: Bencés Fotótár, Bodó Barnabás, Erdőssy István,
Gutowski Robert, Horváth Tamás, László Zoltán, Siska Gábor, dr. Soós Tibor,
Terei Miklós, Yang Zijian Győző, Várszegi Asztrik OSB, Vincze Iván OSB
A címlapfotót Horváth Tamás, a plakátfotót Terei Miklós készítette.
Köszönjük Tóth Donátnak (Ph'15) az újság elkészítéséhez nyújtott segítségét!
Az újságot László Zoltán tervezte a Pannonhal-MAI. évf. 1. számot
tervező Schmal Károly designja alapján
Készült a budapesti Pauker Nyomdában 5500 példányban
Pannonhalma, 2015

Változunk

Csillag vezette őket. Ezek szerint éjszaka mentek. Vagy nappal is, de akkor nemigen láthatták az utat jelző csillagot. Csak emlékeztek az irányra. Sötétnek kell lennie ahhoz, hogy előtűnjenek a csillagok. És bár akkor van a leghidegebb, akkor vagyunk a legtávolabb a fénytől, elbizonytalanodva, egyedül, érdekes módon pontosan erre van szükség, hogy újra lássuk a helyes célt, az igazi útjelzőt.

Maradunk

Nekünk is nehéz a sötétben. Hogy nem tudjuk biztosan, mi vesz körül bennünket, mire számíthatunk. A mellettünk lévő társak – vajon velünk vannak-e még? És csak reméljük, hogy nem botlunk el valamiben, vagy nem lépünk bele egy gödörbe. De amit semmiféle napvilág, hanem csak a leghidegebb éjszaka adhat meg, lassan feltűnnek a csillagok.

Juhász-Laczik Albin OSB
főszerkesztő

Ausculda

Az ember életében elérkezik annak az ideje, hogy vegyen magának egy órát. Először talán örökölsz egyet, vagy elkéred a nagybátyád, a nagyapád zseb-óráját, vagy karóráját. Aztán egyszer csak te magad is szeretnél megküzdeni egyért, mindenképpen analóg óráért – hogy esetleg majd egyszer továbbdhasd valakinek az órát, és az időt, a te idődet.

Három hónapot töltöttem Svájcban. Azt gondoltam, most jött el az ideje egy jó svájci óra beszerzésének. Az árakat és az árfolyamot látva erről rögtön le is tettem. Ugyanakkor megismerkedtem a svájci órakultúrával. Merthogy az órák – analóg, mutatós órák – mindenhol jelen vannak. Van számtalan toronyóra, külön saját, minden mással összetéveszthetetlen óraszerkezete és dizájnja van az SBB-nek, a svájci vasúttársaságnak (külön óraszerkezet hajtja a másodpercmutatót és külön óraszerkezet a többi), és megvannak a maga órái a monostornak is. A monostorban mindenhol van óra, és mindegyikük legalább két-háromszáz éves. Legtöbbnyire nem álló, dobozba zárt óraszerkezetek ezek, hanem a falba épített, amolyan befelé fordított toronyórák. Van óra hatalmas számlappal és arany mutatókkal az ottani barokk-ebédlőben, van óra a káptalanteremben, óra a postázóhelységben. A templom tornyain egymás fölött két óra és két számlap van, mert ha az egyik esetleg elromlana, akkor ott legyen a másik. És ez duplán, mert két tornya van az einsiedelni bazilikának. Ez összesen tizenhat számlap. Van óra a konditeremben, a tornateremben és a temetőkápolnában is. És természetesen van óra a templomban.

A svájci óráknak van egy további tulajdonságuk. Nemcsak mutatójukkal és számlapjukkal, hanem ütéseikkel is jelzik az időt. Üt a toronyóra minden negyedórán, és a monostor kis tornyában elhelyezett óra harangjai is ütnek. A biztonság kedvéért ezek öt perccel korábban. Szóval öt vagy tízpercenként biztosan szól valami harang, valami harangütés, figyelmeztet arra, hogy indulnod kell, vagy már ott kellene valahol lenned – esetleg arra, hogy múlik az idő.

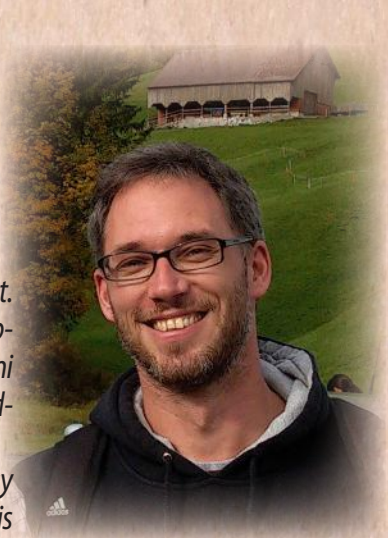
Üt az óra a templomban is. Minden negyedórán megszólal a szószék felett a kisebbik és a nagyobbik csengő, amely a barokk órával van összekötve. Mindegy, hogy mi zajlik éppen a templomban, az óra kérlelhetetlenül üt. Üt a prédikáció közben, üt a szent csendet feliasztva, a legalkalmatlanabb pillanatban üt akkor, amikor a re-

gensburgi Domspatzen fiúkórus énekel. Más hangnemben, más ritmusban, disszonánsan üt. Üt, mert emlékeztetnie kell: bármit teszünk, bármilyen szent, emelkedett, komoly, vagy éppen komolytalan pillanatban vagyunk, közelít az életünk nagy pillanata.

Óraszámlap és óraütés templomban, tornyon, konditeremben, ebédlőben, vasúton jelzi az idő körforgását. De jelzi azt is, hogy van olyan idő, amely elmúlik visszahozhatatlanul. És közeledik egy pillanat, feltartóztathatatlanul.

Itt, a mi bazilikánkban is van egy óra. Óraütései nincsenek, mutatói sem nagyon, a számlapja minimalista, és nehéz eldönteni, hogy analóg, vagy digitális óra. Kör alakú, fénnel jelez. Kijelzője egy hetes ciklusban működik. Ilyen sajátos módon jelzi az idő elteltét, és ama bizonyos időpillanat közeledtét.

Karóráink, óraszerkezeteink mind kistestvérei ennek az adventi koszorúnak. De mind ugyanarról szólnak. Ha az órádra pillantasz, legyen az analóg vagy digitális, most már ezt is láthatod. Jelzik, hogy közeledik Krisztus. Jelzik, hogy közelít az a nagy pillanat, amikor megszűnik az idő, és Isten lesz minden mindenben, egyetlen, örök, végtelenül izgalmas pillanatban.

Életünk

UNICEF Ébresztő-óra

Iskolánk meghívta az UNICEF Ébresztő-óra nevű programját. Minden osztályunk minden diákja részt vett a foglalkozásokon, amelyeken önkéntesek beszéltek a gyerekjogokról. Miért is jó ezekről tudni?

Miért jó a diáknak?

Nekik azért, hogy mindennapos küzdelmeikhez segítséget kapjanak. Tudjanak róla, hogy van tanulható eszköz megvédeni magukat, ha csúfolják vagy kiközösítik őket az iskolában. Azt is megtanulhatják, hogy egymást hogyan lehet megvédeni, hogyan lehet kiállni, felelősséget vállalni másokért.

Miért jó a tanárnak?

Nekik azért, mert egyrészt a gyerekjogok ismerete tükröt tart saját pedagógiai szokásaik elé, másrészt segítséget nyújt a helyes tanár-diák viszony kialakításában. A jogaikban megerősített diákok érdekeltté válnak abban, hogy mások, így a tanárok jogai is érvényesüljenek. A gyermekközpontú iskola szükségszerűen tanárközpontú is egyben.

Miért jó a szülőnek?

Nekik azért, mert így tudhatják biztonságban gyermeküket. Gyermeük önértékelését erősíti, ha ismert játékszabályok alapján szerveződő közösség veszi körül őket, amely szabályok mentén tisztázhatók az esetleges iskolai konfliktusok.

Miért jó az iskolának?

Az iskolának azért, mert a jog szerint működő szervezet átláthatóbb viszonyokat teremt minden szinten. Minden szereplő – tanár, diák, technikai alkalmazott – biztonságban érezheti magát. A jogok ismerete hozzásegíti a diákokat, hogy felelősen vegyenek részt az iskola életében.

Miért jó egy egyházi iskolának?

Az egyházi iskolának azért, mert küldetésének alapja az erőszakmentesség. A gyerekjogok lehetőséget és eszközöket kínálnak arra, hogyan lehet a mindennapokban felismerni és elkerülni az erőszak legkülönbözőbb formáit.

Pannonhalmi Bencés Gimnázium

Üde vasárnap a legjobb vidéki éttermekkel

Hetedik éve találkoznak az ország legjobb vidéki éttermei, és rendezik meg szeptember első hétvégéjén a SVÉT-et, azaz a „stílusos vidéki éttermiséget”.

Idén Pannonhalma volt a házigazda, és minthogy a hely kötelez, fűszerekre és gyógynövényekre hangolt recepteket kértek a szervezők a résztvevő éttermeiktől.

Az apátság új rendezvényhelyszíne, a Pannonhalmi Apátsági Múzeum kertje

csodálatos helyszínnek bizonyult, nem volt vendég, aki ne fotózkodott volna a napsütéses vasárnapon: a ragyogó kék ég és az apátság a háttérben tökéletes „díszletnek” minősült. A szervezők az előzetes regisztráció alapján ezer körüli látogatóra számítottak, amit valame-lyest meg is haladt a vendégszám.

Az egyesületbe tömörülő éttermi csoport tagjai mindannyian a szívből jövő, vidéki vendéglátást tartják legfonto-

sabb alapelvüknek, és ennek hangulatát szerették volna idén is megmutatni a SVÉT-re látogató közönségnek. Az idei házigazda, Pannonhalma a gasztronómiai élményeken túl egy teljes napra elegendő élményt nyújtott a látogatóknak: kiállítások, népi gyermekjátékok, múzeumpedagógiai foglalkozások, borkóstolás és az apátság meglátogatása szerepelt a kínálatban. A vendégek így maguk válogathatták össze, hogy a gazdag és izgalmas éttermi kínálat mellett milyen egyéb programokkal színesítik a SVÉT-napot.

A SVÉT-tagok mellett – ahogy az Egyesület alapelvei közé is tartozik – a helyi termelők, beszállítók, gasztronómiai képviselők közül is többen bemutatkozhattak. Így természetesen ott voltak a pultokon az Apátsági Pincészet borai, a Vis Vitalis bencés ásványvíz és az apátsági termékek is:

a gyógynövénylikőröktől kezdve a kozmetikai termékekig.

„Azért fontos a vidéki éttermek összefogása, mert meg szeretnénk mutatni, hogy milyen gazdag és sokszínű az ország gasztronómiája. Idén a fűszer- és gyógynövények a közös nevező az éttermek között, ezek fölhasználásával születtek az adott régióra jellemző fogások. Minden étteremnek ötvöznie kellett a saját jellegzetes fogásait egy-egy fűszer- vagy gyógynövennyel, aminek következtében izgalmas étlap állt

össze a találkozóra” – mondta el Takács Gábor, a házigazda pannonthalmi Viator étterem üzletvezetője.

Az éttermek becsülettel állták is a kihívást, ami a fűszereket és a gyógynövényeket illeti, a lestyános ludaskása, a préselt malacfejhús zöldfűszeres pesztóval, a bazsalikomos panna cotta paradicsomlekvárral, vagy a hortobágyi húsos gofri, zöldfűszeres tejföllel és a házigazda zöldséges borjúcsülök fogása mind egy-egy emlék egy igazán friss és fűszeres szeptemberi vasárnapról.

A szeptember 6-i rendezvényen résztvevő éttermek:

Anyukám Mondta – Encs; Baricska Csárda – Balatonfüred; Chianti Étterem – Veszprém; Erhardt Étterem és Panzió – Sopron; IKON Étterem – Debrecen; Kistücsök Étterem – Balatonszemes; Macok Étterem és Borbár – Eger; Mandula Étterem és Borbár – Villány; Nomád Hotel & Campsite – Noszvaj; Rosinante Fogadó – Szigetmonostor; Viator Apát-sági Étterem és Borbár – Pannonhalma; Walter Vendéglő – Perbál.

Kálmán Emese

Találkozás Kazinczy Ferencel a főkönyvtárban

Faludi Ferenc (1704–1779) jezsuita író és költő verseinek külföldi kéziratai és kiadásai tanulmányozása közben tudtam meg, hogy főkönyvtárunkban négy Faludi-ekloga kézirata található. Szabó Flóris atya a Pannonthalmi Bencés Főkönyvtár kéziratkatalógusába beírta, hogy Kis János kézirása a Faludi-kézirat. Kis János evangélikus lelkész, költő, majd püspök lett, és Sopronban lakott. Hűséges barátja volt Kazinczy Ferencnek, levelezett vele még akkor is, amikor Kazinczy börtönbe került. Honnan gondolhatta Szabó Flóris atya, hogy Kis János írta le Faludi eklogáit? Valószínűleg ismerhette Kis János kéziratait. Flóris atya katalógusában keresve Kis János nevét, azt láttam, hogy közvetlenül Faludi-kézirat előtt Kis János költeményeinek kézirata található. Ezt lapozgattam, próbáltam összehasonlítani a két kéziratot, melyeknek írásképe valóban hasonló. És lám a 8. levélen feltűnt Kazinczy Ferenc kézirása! Kiss Jánostól 1807-ben kapta meg verseit, és ezt szépen dokumentálta: „Kis Jánosnak verse 's tulajdon keze' írása. ----- Széphalom, Júl. 20d. 1807. Kazinczy Ferenc” Eszembe jutott, hogy 1831-ben már járt itt a könyvtárban Kazinczy, és emlékeit három hónap múltán kis is adta. Sajnos elég sokan megsértődtek az írófejedelem beszámolóiban található értéktételeken, köztük a közelünkben lakó költő, Pázmándi Horváth Endre is. A bencés tudós, Guzmics Izidor leveleiben elszánt kéréseivel rávette, hogy írja át könyvét. Kazinczy el is kezdte az átírást, de kolerajárványban hamarosan meghalt. Toldy Ferenc adta ki a javított változatot.

Kazinczy a klasszicista könyvtárunkat dicsérte, a középkori templom nem tetszett neki. Útleírásában megemlítette, hogy a könyvtárban mindent értékes könyvet elébe hordtak, egy egyiptomi utazásról szóló könyvbe beírta nevét. De az általa említett műben nem találták meg a beírást, rosszul emlékezett rá. Most véletlenül előkerült egy aláírása, Kis János kéziratos versgyűjteményében. Találkozhattam Kazinczy szellemével a főkönyvtárban!

De a bencések, a diákjaink, minden minket ismerő ember Kazinczy szavát használja! Új nevet kerestek ugyanis a vízszállítás után (1802) a bencések a monostornak. Guzmics Izidor a középkori „elavult” Szent Márton-hegy név helyett – az ókori műveltséget előtérbe állító klasszicizmus hatására – ’Pánhalma’ szót javasolta, mert az ókorban Pannonia jelentése ’Pán isten földje’ volt. Kazinczy levelében a ’Pannonthalma’ nevet ajánlotta Széphalom mintájára. Körülbelül két évtizedig azonban inkább a ’Pannonhegy’ szót használták a főmonostorra, majd Kazinczy ajánlatát elfogadva kezdték a bencések a szebben hangzó, földrajzilag is elfogadhatóbb Pannonthalma nevet használni.

Borián Elréd OSB

*Ferrishez,
tizenregredik efszendejéből fűszeres napján
Bencés
Redves gyermek, ma már tíz é négy efszendeje,
Hogy virágzik élted' gyönyörű ideje!
Tíz és négy — szép idő! s mely hamar elrepült,
s fejénre jött roppant mennyi fámtalart fűtő!
Melly gyorsan szerek ama' pető baráta!*

*Kis Jánosnak verse
's tulajdon keze' írása.
Széphalom, Júl. 20d.
1807.
Kazinczy Ferenc*

Ad multos annos

Antal atya 70. születésnapjára

Rendtársi kezdeményezésére az egykori diákjai egy-két személyes sorral, történettel, emlékekkel köszöntötték Antal atyát hetvenedik születésnapján. Az ötven oldalas gyűjteményből ez a pár részlet csak ízelítő. Novíciustársként és most főapátodként személyesen is köszönöm az együtt töltött 51 évet Istennek és Neked, hogy példát adtál, hűséges és bölcs testvér voltál és vagy számomra is. Ad multos annos! Isten éltesen, kedves Antal atya!

Asztrik főapát

Sok-sok köszönnivalóm van feléd. Eből a sokaságból csupán kettőt emelek most ki. Az első az, hogy rajtad keresztül kamasz fejjel megértettem a krisztusi alázat élethetőségét és vállalhatóságát. Lehet a világ és a másik ember igazságtalan, szeretet nélküli, sőt ellenséges, az erre adható egyetlen evangéliumi magatartást rajtad láttam meg hitelesen. A második, a papi hivatásom. Ködösen céloztál arra, hogy „el tudlak téged képzelni más élethivatásban is.” Hónapokban telt, amire megértettem, hogy ez azt jelenti, te látsz bennem papi hivatást. Ha tudnád, hányszor adott ez erőt a későbbiekben!

Maklár Ákos Ph'90

Már a tanév vége felé jártunk, vártuk a vakációt, de Antal atya akkor is rendületlenül magyarázott, írt a táblára, azonban az osztály egy része már nem teljes odaadással figyelt. Ekkor Antal atya megfordult és szembe nézett az osztállyal és ezt mondta halk, kedves hangján: "Nem hallom a csendet!" Az osztály rögtön elcsitult. Tényleg csend lett! E paradoxon és a kedves hang figyelmet parancsolt! A katartikus állapot

nem tartott néhány másodpercnél hosszabb ideig és már magyarázott is tovább az osztály figyelmétől kísérvé! Átfutott rajtam 17 évesen: Lehet hallani a csendet? Pályám során tapasztalatokkal edződve a természettudományok világán túl, ma már tudom a csendnek szava, hangja van, amit Antal atya tanított egy fizika órán.

Takács Miklós Ph'86

– Atya kérem, megnézhetném a félévi jegyeimet fizikából a naplóban?

– Persze, tessék.

– De atya tessék szíves lenni elmondani, hogy mi ez az elégtelen a tegnapi előtti fizikaórára beírva? Hiszen dolgozatot sem írtunk és én nem is feleltem a tegnapi előtti órán!

– Hát igen, ez igaz, tényleg nem felelél,... de ÉN KÉRDEZTELEK !!

Dr. Patonai Attila Ph'86

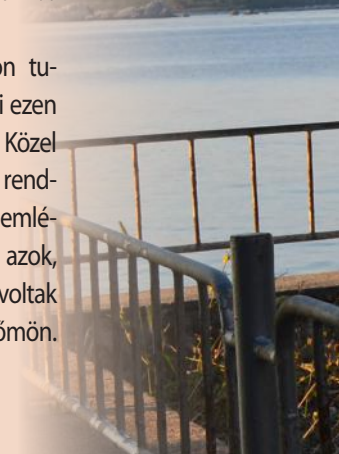
Egy alkalommal a Bakonyban túráztunk, határozott napirend szerint jártuk végig a látnivalókat. Talán Nána és Jásd között lehettünk a Gaja-patak mentén, útban a Szentkút és a Római-fürdő között, amikor az országos kéktúra jelölt szakaszát egy telepített kaptársor keresztelte. Atya, szokása szerint a csoport harmadánál, kicsit hátravontan adta az ütemet, közben csendesesen, de sokat nevetve mesélt az őt körbevevő négy-öt fős csoportnak, míg a többiek lemaradoztak vagy az élre ugrottak. Az elől haladók csakhamar harsány kiáltásba kezdtek, mivel a méhek nem tűrték a kötekedve-ugrálva közelgő gyanútlan fiúkat, és támadásba kezdtek. A riadót követően a többség messzire kanyarodva kereste meg az

ösvény következő biztonságos jelzését, már a beszélgetésben résztvevő csoport tagjai is ellillantak atya körül, ám ő rendületlenül kitartott az eredeti útvonal mellett, noha a csatakiáltásokból értesült a fenyegető körülményről. Élesen megmaradt bennem a kép azóta is, ahogy sötétkék esőkabátját megemeli, valamelyes védelmet keresve, méhek százai dongják körbe, atya azonban rendíthetetlenül, határozott lépésekkel megy tovább a kijelölt úton. A biztonságos távolságba átkerkezve mindenki a csípéseit számolgatta, akkor nem is volt alkalom megosztani másokkal a hirtelen kirajzolódó gondolatot: atya az Úr nagy kéktúráján halad előre, biztosan állja a próbákat, hűséggel, engedelmesen lép tovább és tovább a kitűzött célok felé. Szent érzellemmel viszonyult a léthez, mint aki nem válthatja ki a világ haragját, hiszen ő maga szelíden, kitaratóan kebelében hordozza az egész teremtetett univerzumot. Még a kaptársoron járt atya, amikor a méhek is megéreztek a különleges viszonyt, és határozott visszavonulót fújtak. Bárcsak ilyen kitartóan, kétség nélkül, tiszta hittel járhatnánk mindannyian útjainkon!

Plugor Magor Ph'90

Nem nagyon tudok elmenni ezen eset mellett. Közel harminc éve rendszeresen emlékeztetnek rá azok, akik jelen voltak az esküvőmon.

Ad multos annos

A történet nem is az esküvő maga, és nem is a prédikáció, amit – természetesen – Antal atya tartott. Az igazi esemény az, hogy azóta is rendszeres téma ez a „kettes-számú szeretethimnusz”. Az egykori násznép tagjai a mai napig pontosan idéznek mondatokat, és magasztalják az ott elhangzott gondolatokat. Nincs olyan baráti és/vagy családi összejövetel, hogy ezt fel ne idéznél valaki. Folyamatosan itt van velem. Számomra egy archimédeszi pont ez a beszéd. Íme, egy részlet:

„Ezen a világon minden csak akkor mutatja meg magát, igazi erejét, mélységeit, ha vállaljuk. Nem csak a házassággal van ez így, hanem emberi sorsunkkal, szülő-hazánkkal, anyanyelvünkkel, képességeinkkel. Akkor tudjuk őket kibontakoztatni, akkor tudjuk megélni igazán, ha vállaljuk őket. Máskülönben minden csak töredék maradna, elmulasztott lehetőség. Azok, akik nem vállalják egymást teljes mértékben, mindvégig, akik mindig nyitva hagyunk egy kiskaput, azok nem értették meg a Szeretet lényegét.”

Siska Gábor Ph'82

A szombat esti „csendes órán” Szent Pál apostol Filemonhoz írt levelét olvasta fel, és fűzött hozzá magyarázatot. A Filemon levelet addig nem ismertem, és akkori kamaszként roppant érdekesnek találtam. Igazából hiányoltam a folytatást, hogy vajon hogyan fogadta a viszálykodó Onézimusz az egykori gazdája. Hadd idézek most néhány sort a Filemon levélből, ahogyan Pál köszönti Filemont (Fil. 4-7): „Hálát adok Istenemnek mindenkor, amikor imádságomban megemlékezem rólad, mert értesültem hitedről és szeretetéről, amely Krisztus Jézus és valamennyi szent iránt eltölt. Hitből fakadó nagylelkűséged legyen továbbra is hatékony minden jótett fölismerésében, amire Jézus Krisztusért alkalom nyílik köztünk. Nagy öröömömre és vigasztalásomra szolgált ugyanis szereteted, mert általad, testvér, a szentek szíve megenyhült.”

Molnár György Ph'78

Tudta a messze feltűnő hegyek nevét, ismerte a meglátogatott templom építését, freskókészítőjét. Később több

pannonhalmi diák fiamat is tanította. Közöttük már az terjedt el, hogy Antal atya Pannonhalma alapításáról is személyes élmények alapján tud beszélni. Az utolsó pannonthalmi diákévemben az egyik hétköznapi reggeli misén nagyon megérintett az ott imádkozott „Ima a kenyér fölött”. Elkértem tőle a szöveget és lemásoltam. Néha ma is előveszem, és szívesen olvasom, csak úgy, mint a karácsony és húsvét előtt érkező általa választott egyoldalas elmélkedéseket. Szelíden ma is mellettünk van.

Kaposi András Ph'78

A nyári Kéktúrák jutottak eszembe, amikor Antal atya vezetésével bejártuk a Balaton-felvidéket, az Északi-középhegységet. Mindenhol szeretettel fogadtak bennünket, sok helyen megvendégelték. Az év közbeni gyalogtúrák a Bakonyban, az ott megtartott szentmisék a szabadban, nagyon szép emlékek. 25 évvel ezelőtt eljöttél Ipolynyékre és összeadtál bennünket.

Szöke János Ph'82

Fejlődési pályán

A vendégfogadás megújuló terei

„minden érkezőt úgy fogadjanak, mint magát Krisztust.”

Az idei nyáron egy régóta dédelgetett terv valósulhatott meg. Vendégeink és munkatársaink számára létrehozunk egy harminc személyes étkezőt a főmohostor földszintjén.

Az eredeti terv – amely „A Pannonhalma-i Főapátság ügyfél- és vendégfogadó tereinek kialakítása” címet viselte – több részből tevődött össze. Két sikertelen pályázati próbálkozás után végül Szent Márton köpenyéből bújt elő a megvalósítás lehetősége: a Szent Márton év programjaira elnyert támogatás önerejeként belevághattunk a megvalósításba – ha nem is készülhetett el maradéktalanul a teljes terv, amelyet a győri Czita tervező iroda készített.

A leglátványosabb tér a már említett nagyétkező, amely két szoba összenyi-

tásával, az épület keleti sarkában készült el. Mellette, a diákotthon

felé indulva kapott helyet – szintén egy dupla szobányi térben – a reprezentatív ebédlő, kiemelt eseményekre. A másik irányban két beszélgetőszobát alakítunk ki, az egyiket a személyes, meghittebb társalgásra, a másikat pedig nagyobb családdal vagy csoporttal való beszélgetésre, tárgyalásra. Az építkezés részeként a diákotthon felé egy automata működésű hangfogó üveges ajtót helyeztünk be. E mögött a tanári ebédlő bútorzata is megújult.

A nagylift mellett kialakított földszinti vizesblokkal végre megszüntettük a hozzánk érkezők sokszor kellemetlen ínségét. Az előbb említett terek kialakítása a házgondnokság elköltöztetésével járt együtt, amely egy emelettel lejjebb, az egykori tartalék diákbeteg-

szoba helyén kapott helyet egyetlen nagy összenyitott térben.

Ennek a projektnek részeként valósult meg az első emeleti Prelatura tárgyaló helyiségeinek átalakítása, felújítása is. A tervezés során egy modern technikai eszközökkel ellátott, régi bútorokkal berendezett, a Főapátság tárgyi értékeit is felmutató tárgyalóhelyiség lebegett a belsőépítész szeme előtt. Megújult a terek világítása: a régi muranói üvegcsillárok fényét a padlóba süllyesztett led lámpák egészítik ki. A falaknál elhelyezett tárlókba eddig be nem mutatott tárgyak kerültek a Főapátság gyűjteményeiből.

Apróbb munkák és a terek „belakása” még hátra van. Szolgáljanak vendégeink és saját örömeinkre!

Vincze Iván OSB házgondnok

Díszterem

A Szent Márton-év keretében a régi tornatermet multifunkcionális teremmé, gimnáziumi díszteremmé alakítjuk. Ez lesz az apátság legnagyobb befogadóképességű,

400 fős terme, amelybe az iskola is el fog férni teljes diák- és tanári létszámmal. A karácsonyi közös éneklés jelenti a maximális igényt. Csak egy irányba lehetett terjeszkedni, lefelé. Rögzített székek, döntött nézőtér. Idekerül a mozi is. Koncertteremnek is jó lesz, kiváló akusztikát várunk faburkolatától. Kis Műpának hívjuk magunk között. A Gutowski-építésziroda tervezi, egyszer már bevált a tornacsarnoknál. A Merkbau építi és a Pápai Asztalosok. A régi zuhanyzó helyére tervezzük a film- és hangstúdiót, művészöltözőt, a galériára az új kiállítóteret. Ezek most nem fértek bele a teljes költségvetésbe, próbálunk innen-onnan átcsoportosítani, Bencés Bált támogatónak hívni.

Szent Márton-év

Szent Márton-Olimpia

A Szent Márton-év során sporton belül is keressük a közösséget. Sportolni katonás dolog itt Pannóniában. A négy versenysportágunkban – kosárlabda, atlétika, vívás, torna – hirdettünk kupát. Összel lement kettő, tavaszra maradt a másik kettő.

Alumni-kosárlabda

Közösségben vagyunk öregdiákjainkkal. 12 csapat nevezett be, 63 évestől a 20 évesig. Nemcsak kosarasok vannak itt, hanem mezei szurkolók: feleségek, gyerekek, és osztálytársak is. Mert a lényeg a lelátón van. Újra együtt lenni, izzadtan mezben, vagy csak ülni polgári civilben, és lényegtelen dolgokról egyeztetni. Közben meg döng a terem a labdapattogástól. A korcsoportos meccsek után összekeverjük a korokat, idősek a fiatalokkal. Ezt jövőre már nem kéne, papírforma szerint győz a fiatalság, seniornak itt már minden bedobott kosár ajándék. Íme, az eredmények:

Senior: 1. 1986AB; 2. Komáromi bencések; 3. 1987AB; 4. 1989B

Major: 1. 1996A; 2. 1994B; 3. 1990A; 4. 1993AB

Junior: 1. 2006AB; 2. 2014A; 3. 2002AB; 4. 2000B

Szent Márton-vívókupa

Az olimpia második napja, döbbenetes a csend, ez egy másik sportág. Csak az összetalálkozó pengék siklása hallatszik, mégsem futkos hátunkon a hideg. Sok vívógyereket értünk el az országból, Debrecenről Esztergomig. Itt vannak a mieink is szép számmal. Parád, riposzt, allé. Felszedek néhány szak-

szót. Nagyon nézem, de nem látom, nem értem. Mint egykor Gedővárit a tévében. Nem egy látványsport, nem látszik a gól, a kosár, vagy ugye, a tus. Vagy mégis: ami látszik, a kecses vagy éppen lógó bal kéz, a rugózó lábak, a piszkálódó török. És ami nem, de érzi az ember: a feszes combizmok, a pattanó vádli, a koncentrált tekintet a sisakon át. Ha már olimpia, itt van Nagy Tímea olimpiai bajnok. Babérkoszorúval a fején látjuk plakáton is. A babérkoszorú kijár a győzteseknek, diákolimpikonjainknak is. És persze itt van Polgár Pál is, új barátunk, a Vívó Szövetség főtájtára.

Szent Márton-kosárlabda

Három iskolát hívtunk, a kecskeméti Bányai Júlia Gimnáziumot, a miskolci jezsuitákat és a pesti piaristákat. Nézni, amit egykor mi magunk is. Ülünk a lelátón, némán. Nem szurkolunk, csak izgulunk. Különös véletlenek folytán, körbeveréssel, hála a piaroknak, nyernek fiaink, ez a kupa is itt marad.

Márton-maraton

2016. április 16-án, szombaton lesz a mintegy 5 km hosszú futás. Ha van rá igény, lesz hosszabb-rövidebb táv is. Nemcsak középiskolás fokon: hívunk kisebbeket, környékbeli felnőtteket, de ifjúságukat futással megőrizni vágyó alumnusainkat is.

Márton-torna

Szintén 2016. április 16-án, a futónapon, bent a tornacsarnokban tornászok mérik össze ügyességüket. Ilyen még nem volt, legalábbis mostanában nem. Nemrég váltunk meg régi lovunktól, régi bútordarabunktól, amelyen valamikor még komolyan lengtek diákjaink. Ma már a Sportmúzeum őrzi. Mostanában újra nagy tornászélet folyik, készítünk majd fotókat az utókornak.

Barcza István igazgató-helyettes

Alumni

Bencés Bál: COMING SOON

2016. január 30. szombat, 19 óra, a Groupama Aréna rendezvényterme. A rendi fővédnök Várszegi Asztrik főapát úr, a világi Jankovics Marcell (1959A) rajzfilmrendező, háziasszony Veiszer Alinda televíziós műsorvezető. A jótékonyági cél: a gimnázium film- és hangstúdiójának támogatása. Merthogy észrevétlen filmes nagyhatalom, valóságos versenystálló lettünk, van igény a növekedésre. Gyöngyössy Imre, Gábor Pál, Jankovics Marcell filmrendezők a hőskorból. Vagy a mai diákfilmek: ugyanannak a hagyománynak – Szabolcs és Ambrus atya mozijának – ifjú követői. Meg egy kicsit Tozó fotólaborjának is: kezdetben volt az állókép. Ma már az analóg fotólabor mellett működik a diák filmstúdió is, évről évre élvonalban végez egy-egy rövidfilmünk.

A belépőkkel lényegében jelképes nyereséget tudtunk csak elérni az utóbbi bálokban. Most kicsit emelünk, de az egekig nem akarjuk emelni. **Emiatt azt kérjük, hogy aki csak teheti, támogassa anyagilag a bált, cégével, magánemberként – itt az év vége. Mint a tornacsarnoknál.**

Gyertek táncolni, jót enni, beszélgetni, találkozni a régiekkel!

Még két dátum

2016. április 16. szombat: Mártonmaraton (5 km!). Ez lesz a legteljesebb közösségi sportszám. Más iskolák diákjait, a mi alumnusainkat, és a környék

felőtteit is várjuk. Korosztályosan.

2016. nov. 19. szombat: Nyílt nap és Alumni-kupa! Már most írástok be a naptárba!

Barcza István Ph'87 titkár

2016. január 30.

GROUPAMA ARÉNA
RENDEZVÉNYTERME

1091 Budapest, Üllői út 129.

A Bál egyházi fővédnöke Várszegi Asztrik OSB

A Bál világi fővédnöke Jankovics Marcell

A Bál háziasszonya Veiszer Alinda

Belépő: 12.000 Ft

A Bál jótékonyági célja a Pannonhalmi Bencés Gimnázium film- és hangstúdiójának támogatása.

www.bencesbal.hu

Akikre büszkék vagyunk

Ambrus atya kitüntetése

Iskolánk tanára, prefektusa, volt igazgatója, szakkörvezetője, öregdiákjaink mindig készséges házigazdája-lelkiatyja, Pintér Ambrus atya miniszteri elismerésben és kitüntető oklevélben részesült. Ambrus atya 47 éve tanít a Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban. Matek-fizika szakos tanárként - amely mellé később technikatanári oklevelet is szerzett - nemzedékeket készített fel orvosi, mérnöki, tanári és közgazdász életpályára. Igazgatói szolgálata a rendszer-váltás idejére esett, így számos máig élő újítást ő vezetett be

Pannonhalmán. A hetvenes évektől kezdve nyomon követi a számítástechnika fejlődését. A ma is működő irányítástechnikai szakkörön annak idején ő építette meg Magyarország egyik legelső számítógépét, amely ma is látható (és ledekkel, kapcsolótáblákkal ma is működik!) a nagygépterem falához erősítve. A negyvenes évektől működő diákotthoni mozit szintén több évtizede ő vezeti. Az idén épülő új díszterem moziberendezése az ő irányításával kerül kialakításra. Szeretettel gratulálunk a kitüntetéshez!

Est nobis societas

Szent Márton lábnyoma Pannonhalmán

A Tricollis Fogadóépületből, az apátságba felvezető szerpentin felső harmadoló pontjáról évente százezer látogató indul útnak, hogy megismerje a Szent Márton-hegyén épült bencés monostort. Itt, a turisták fogadóépületének első oszlopán helyezték el Szent Márton bronzba öntött lábnyomát Szent Márton ünnepének előestéjén, november 10-én. Az útra indulók mostantól a Pannonhalmi Főapátság védőszentje, Szent Márton lábnyoma mellett haladnak majd el, akár felfelé, a monostor felé, akár lefelé, a világ felé indulnak. A picike dombormű arra utal, hogy Szent Márton homo viator, azaz utazó ember volt – katonaként, püspökként, Krisztus-keresőként. A lemenő nap fényében tartott barátságos rendezvény alkalmával Asztrik főapát úr a következőket mondta:

„Gondoljunk arra, hogy mi magunk is úton járók, viatorok vagyunk. Olyan természetes, hogy a földet utak hálózattá be. Úton, utakon jutunk el szeretteinkhez. Úton jutunk el egymáshoz, barátainkhoz, mi magunk is állandó utazók vagyunk, még inkább, mint ők voltak.”

Főapát urat követően Orbán Róbert, a Szent Márton Európai Kulturális Útvonal Magyarországi Tanácsa egyesület elnö-

ke köszöntötte a résztvevőket az alábbi gondolatokkal:

„A Szent Márton útvonal jelképét avatjuk most, azét az útvonalét, amely Pannóniát, Itáliát és Galliát köti össze. Az utat civil szervezetek kezdeményezték, hogy felhívják a figyelmet Európa egyik legnagyobb szentjére, Mártonra. Ez az út nem csupán egy történelmi emléktű, hanem a mai kor embereit hívjuk, hogy járják be, tapasztalják meg ezt az utat és kincseit osszák meg egymással. Az út fontosabb állomásait szimbolikus lábnyomok is jelölik, fejlesztésén jelenleg francia, olasz, szlovén, horvát, holland, korzikai és német szervezetek dolgoznak. A Szent Márton Utat az Európa Tanács 2013-ban, egy korábbi döntését megerősítve kiemelkedő jelentőségű kulturális útvonallá nyilvánította.”

Az ünnepség után a lábnyomtól felfelé indultunk: az első vesperás és Szent Márton ereklyéjének felemelése következett a Bazilikában.

Kormos Gyula kommunikációs vezető

Megnyitottuk a Szent Márton-évet

Másnap csodálatos napsütés és tavaszi meleg fogadta a főapátságba érkező homo viatorokat. Több száz meghívott vendég tartott a Bazilikába, hogy Szent Márton napján, november 11-én részt vegyen az ünnepi szentmisén, a Szent Márton-év hivatalos megnyitó ünnepségén. A szentmise főcelebránsa Erdő Péter bíboros volt, a jubileumi esztendőt pedig Áder János köztársasági elnök nyitotta meg ünnepi beszédével. A szentmisén elhangzott Orbán György Missa Sancti Martini című műve. A szerző Pannonhalmának ajánlotta ezt a miséjét.

A zeneszerzőn kívül a megnyitóünnepség díszvendége volt többek között Dékány Sixtus zirci főapát, Fazakas Márton csornai apát, Puskás Tivadar Szombathely polgármestere, továbbá több püspök, államtitkár, nagykövet és polgármester is.

Erdő Péter bíboros prédikációjában Szent Márton életpéldáját elemezve hangsúlyozta:

„Márton szerzetes módjára élt tanítványai körében, így hirdette az evangéliumot a környék lakóinak: már ebben az időben terjedni kezdett csodáinak híre. Azt beszélték, hogy halottakat

támasztott fel, előbb egy katekumént, aztán pedig egy fiatal rabszolgát, aki felakasztotta magát. A goromba életkörülmények háttéréből az irgalmas szeretet megrendítő képe bontakozik ki ezekben az eseményekben. És egy olyan csodatevő arca, aki nem azt nézi, hogy mekkora volt a bűne a vidéki birtokon öngyilkosságba menekülő kétségbeesett rabszolgának, hanem megmutatja az isteni szeretet mélységét. Ilyen a híre Mártonnak, amikor meghívják, hogy Tours város püspöke legyen.

Ezt a küldetését újszerű, személyes és nagyszabású tettek jellemezték. Látogatta a környék falvait, ismerte a szegény telepesekeket és a nagybirtokon élő rabszolgák nyomorúságát. Addig az ő érdekükben szinte semmi sem történt. Szerzetesi ihletésű életeszmény és lelkipásztori elkötelezettség jellemezte munkásságát.”

A szentmise végén Áder János hivatalosan is megnyitotta a Szent Márton-évet. A köztársasági elnök többek között ezt mondta:

„Itt született, Pannóniában, idestova 1700 esztendeje. Élete egészen rövidke részét töltötte ezen a vidéken. Mi, magyarok, mégis a magunkénak valljuk egy római család sarját, Gallia hittérítőjét, Tours városának püspökét.

Est nobis societas

Ezt a hegyet, ahol most vagyunk Géza fejedelem több mint ezer éve Szent Mártonnak szentelte. Bencés apátságot alapított itt egy erős ország büszke támaszául. Mert tudta, hogy nemcsak a térképen kell megtalálnunk a helyünket. Tudta, hogy a formálódó Európa a királyok patrónusát, a keresztény uralkodói erények őrzőjét tiszteli Szent Mártonban. És Géza fejedelem erre a

jó hagyományra akarta alapozni, ehhez a kultúrához kívánta kötni Magyarországot.

Szent István intésére itt ma sem szűnnek imádkozni »pro stabilitate regni«, »az ország fennmaradásáért«. Hivatásukká lett nemcsak a regula szerinti élet, de az is, hogy példájukkal figyelmeztessenek minket a változatlan, örök értékekre. Hogy a világtól elvonultan is az emberek szolgálatára legyenek, Szent Mártonhoz híven a munkától »sosem vonakodva«.

E monostor szerzetesei több mint ezer éve tanítják a magyaroknak a keresztény hitet. Ahogy II. János Pál pápa 1996-ban a millenniumát ünneplő Pannonhalmát meglátogatva fogalmazott: »mint hegyre épült város« mint »fényforrás e vidék és az egész nemzet számára«.

A legenda szerint, amikor Szent Márton egyszer megfékezett egy mérges kígyót, így szólt: »A kígyók hallgatnak rám, nem úgy az emberek«. Ma, 1700 évvel a születése után nekünk, 21. századi magyaroknak itt, Európában és a Kárpát-medencében be kell bizonyítanunk, hogy hallgatnunk kell a jó szóra.

Meg kell mutatnunk, hogy van bennünk figyelem és megértés a körülöttünk élők gondjai iránt. Meg kell mutatnunk, hogy az alázat nem divatjamúlt tulajdonság. Hogy egy több mint ezeréves kultúra nem régi, hanem ma is élő alkotóerő. Hogy a hagyomány nemcsak köt a múlthoz, de megtart a jövőben is.»

Kormos Gyula kommunikációs vezető

Szent Márton újra Pannónia útjain

„István a Szent Hegynek mondott helyen, ott, ahol Szent Márton, amikor még Pannóniában élt, imádságra helyet jelölt ki magának, az ő nevére monostort épített” – fogalmazza meg a Szent István életéről beszámoló Hartvik-legenda a 12. században. Akár többször feljött Márton erre a szent hegyre, akár nem, az biztos, hogy Pannónia lankás táján csetlett-botlott, tanulta a járást; ezen a vidéken szaladgált egy fakarddal vagy fapajzs-szal, esetleg maga eszkábálta fakeresztel a kezében; és ment fiatalosan ruganyos léptekkel, amikor az imádságra tartott. Akkor is koptatták a helyi utakat lépte, amikor Galliából az Alpokon keresztül hazatért szülőföldje tájára.

Márton földi valója, valami, ami fizikai létéből megmaradt, november 11. óta ismét e szelíd vidéket, Pannónia lankás dombjait járja. A pannonhalmi bazilikában, az altemplomoltára alatt őrzött ereklyéjét november és február között hétről hétre mindig más plébánia fogadja be. Az ereklyével való találkozás a Területi Apátság plébániáin alkalmat ad arra, hogy Márton szülőhazájának mai keresztényei jelképesen saját otthonukba, saját életterükbe is befogadhatják Gallia nagy vándor szentjét és emlékét. Azzal, hogy földi maradványainak átmenetileg vendégszállást biztosítanak, beleszállhatnak mindabba, ami Márton számára fontos volt, és befogadhatják azt is, akit a szerzetespüspök mindvégig hirdetett: Krisztust.

Az ereklye fogadása persze nemcsak a hívőket és Mártont, hanem a hívőket és világiakat, hívőket és hívőket is közösségekbe hozza egymással. Polgármesteri hivatal és plébániai képviselőtestület, lovasbandérium és keresztalja Márton ereklyénél új módon találkozik egymással.

Gyalogos zarándoklat, ünnepélyes átvétel és átadás, fúvószenekar, litánia, filmvetítés, szolozsma, forraltborozás, kilenced, imádság, szentmise, virrasztás, előadás, énektanulás, óvodai színjelőadás, ételosztás – formái annak, ahogy az elmúlt hétvégén Ravasz, Bakonybél, Pannonhalma és Bakony Péterd fogadta az ereklyét. Január 5. és március 13. között pedig további tíz közösség készül a saját eszköztárával, hogy Márton hozzájuk látogató ereklyéje körül közösséget teremtsen. Végül március 23-án, nagyszerdán este 6-kor az egész Területi Apátság hívő közössége fog találkozni egymással és Szent Mártonnal – ezúttal Pannonhalmán, a krizmaszentelési mise keretében. Reményeink szerint ekkor más tekintettel, az újra felismerés csillanásával tekintenek egymásra mindazok, akik a november 11. óta eltelt időben találkoztak már egymással és Mártonnal.

Mártonnal, aki – így egy pannonhalmi apátsági ének – „Visszajön majd akkor, szülőföldje táját / védelmébe veszi szenteknek hazáját.”

Szent Márton-év

Szent Márton-díj átadása

November 13-án tartották a Szent Márton-nap hagyományos ünnepségét. A sorrendben tizenötödik, jubileumi esemény végén, Jankovics Marcell (Ph '59) vehette át a Szent Márton-díjat.

Várszegi Asztrik főapát úr köszöntő beszédében elmondta, hogy az idei alkalom mérföldkő a Szent Márton napok történetében, mert idén a püspök születésének ezerhétszázadik évfordulójára is emlékezünk. Különösen fontos az emlékezés itt, Pannonhalmán, hiszen Márton számunkra kétszer született meg. Egyszer 1700 évvel ezelőtt Pannoniában, aztán 996-ban, amikor Szent István őt választotta az ország első bencés apátsága védőszentjének. Szent Márton monostora ezer éven keresztül őrizte és őrzi a szerzetes-püspök, a keresztény ókor és középkor e kiemelkedő szentjének emlékezetét.

Asztrik atya beszédében kiemelte: „*Alapítónk, Szent István szándéka szerint közösségben vagyunk népünkkel és minden nyíltszívű és jóakarátú emberrel. A Szent Márton-év programjai ezért a közösségépítés és a kulturális párbeszéd gyújtópontjai köré épülnek. Közösségünk azt az elkezdett munkát akarja folytatni, amit az elmúlt két évtized során a szabadság adta lehetőség során tettünk: közösséget építünk monostorunkban és körülötte egyre távoluló körben.*”

A főapáti köszöntő után Rolla János karmester a jeles évforduló alkalmából Händel műveiből válogatta ki a legszebb tételeket, amelyeket a Liszt Ferenc Kamarazenekar a Nyíregyházi Cantemus Kórus közreműködésével adott elő. A felemelő zenei élmény után Fekete Károly református püspök mondta el köszöntő beszédét. A püspök kiemelte, hogy éppen most telje-

sül be a „Közösségben vagyunk” jelmondat, hiszen felszólalása és jelenléte a pannonthalmi bencések és debreceni reformátusok között több évszázada megkezdett párbeszéd folytatása. Idézte Prohászka

Ottokár püspök gondolatát miszerint Pannonhalmá és Debrecen között a műveltség és a szeretet szírványhídja húzódik, amelyen a megértés anyagai járnak, s reményét fejezte ki, hogy a „megértés anyagai” között ott van Szent Márton, akinek az életprogramja ma is tükröt tart elénk.

A debreceni református püspök beszéde után átadták az idei Szent Márton-díjat, amit az alapítók egyhangúlag Jankovics Marcellnak ítélték. A főapáti laudációban többek között elhangzott, hogy Jankovics Marcell az embernek, a gyerekeknek és a felnőttben élő gyerekeknek szól. Munkáival ihletet ad, gyönyörködtet, tudatosít, motivál, nevel. Alkotó tevékenységével az embert, az emberiséget éri el és tesz vele jót.

Jankovics édesapját 1950-ben koholt vádak alapján letartóztatták, és életfogytiglani kényszermunkára ítélték. Családját 1951-ben kitelepítették, 1953-ban térhettek vissza.

Marcell 1955-től a Pannonhalmi Bencés Gimnázium és Kollégiumba járt, itt is érettségizett. Apját 1956-ban szabadították ki. A Lékiratok (I.-II.) önéletrajzában élete első 19 évéről ad számot. Felvázolja családjának történetét, vizsámenként időben az egykori horvát, székely, örmény, lengyel ősökig. Felárul előttünk az a gazdag szellemi és

kulturális örökség, amely Jankovics Marcell útravalójával szolgált a nem éppen vidám fiatal éveiben. Értékes családi öröksége, a gyermekkor szenvedése igazgyöngyként jelenik meg irodalmi formában. Ragyogó stílusban szépirodalmat alkotott, amely mélységesen megrázó, mert minden helyszíne és pillanata valódi.

1959–1960-ban segéd munkásként dolgozott, majd 1960-tól a Pannónia Filmvállalathoz került fázisrajzolónak. Innen indul változatos, alkotásban gazdag művészi munkája, és jut el élete csúcspontjaira, szenvedni el mellőzéseit, vállalja az újrakezdéseket.

Egy interjúban így vallott: „*Én olyan dolgokba nem nyúlok, amelyek távol esnek a tevékenységeimtől. Olyan rajzfilmeket csináltam, amelyek a néphagyományokhoz kötődtek, a szimbolikus, hagyományos gondolkodásmód vezérli őket. Könyveket írtam főleg, és ha ki is lógott egy-egy ebből a sorból, akkor is volt valami, ami összekötötte a többivel. A Tragédia alkotása nyomán jöttem rá, hogy nekem fontos a küzdelem. Az életem tele van küzdelemmel.*”

Valóban küzdelmekkel teli, de töretlen pálya áll mögötte. „*32 díjat nyertem, amiből egyet vehettem át személyesen.*” - nyilatkozta korábban. Nagyon örülünk, hogy ezt az idei Szent Márton-díjat egykori alma materében ő maga vehette át.

In memoriam

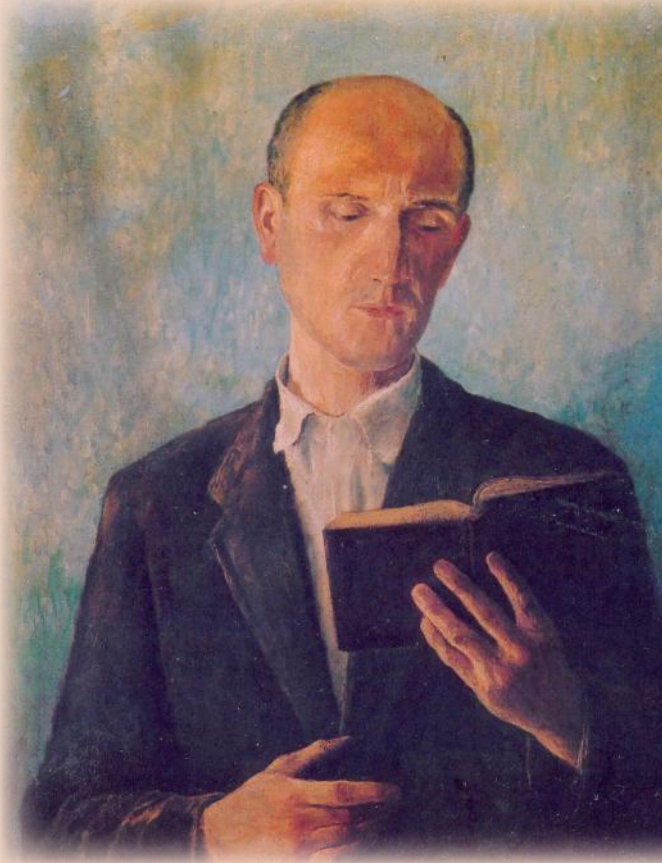
Cziráki László OSB centenáriumára

Cziráki László bencés szerzetestanár száz éve született, és immár 34 éve haltott. Nem volt úgynevezett sztár-tanár: hórihorgas, szikár termete, széles mozgulatai, szerény, visszafogott mosolya külsőre sem idézte a sztárokat. Sajat maga számára készített, 1955-ből származó egyik feljegyzésében így jellemzi (egyreszám harmadik személyben) önmagát mint papot és nevelőt: *„Nem tartozik (...) abba a fajtába, melyet nyugodtan lehetne kegyes atyának szólítani. Kenetes szavak, amik mögött tartalom nincs, nem illenek a szájába. S nem az a diáklelképásztor, akit körülrajonganak a tanítványai, vagy pláne imádnának. A fiúk tetszését egyszer-másszor kereste, de mindig rájött, hogy ez beteg dolog. Ahogy van, olyannak mutatja magát, s ha így nem tetszik, más arcot nem mutat.”* Vajon milyen lehetett az a pedagógiai arcél, amelyet – ahogy a fenti sorokból is kiérződik – nem a tetszésvágy, hanem a hitelességre és következetességre való törekvés jellemzett? Először nézzük meg, hogy földi pályájának szikár adatai mit árulnak el erről!

Cziráki Géza 1915. augusztus 28-án született Hegyeshalomban, alsó-középosztálybeli családban. Édesapját korán elveszítette, édesanyja nehéz körülmények között nevelte két fiát. Géza 1932-ben a pápai bencéseknél kitüntetéssel érettségizett. Már ekkor szeretett volna bencés szerzetes lenni, de a rend egészségi okból nem vette fel. 1934-ben felvették viszont a Pázmány Péter Tudományegyetem magyar és francia szakára és az egyetem elitkollégiumába, az Eötvös Collegiumba. Tanulmányait kiválóan, de anyagi nehézségek közepette végezte. Egy éve volt hátra, amikor 1937 júniusában lemondott kol-

légiumi tagságáról. Igazgatójának azt mondta, nem akar tanár lenni, pályát módosít. (A 22 éves fiatalember – identitás-keresésének korai szakaszában – még nemet mond arra, amit később élethivatásának tekint.) De nem ment más egyetemre, hanem dolgozni kezdett, először fizikai munkás, majd gyári tisztviselő lett, és segítette művészeti tanulmányokat folytató öccsét. A háborúban utász-örvezetőként szolgált, amerikai fogságba esett. Hazatérte után, 31 évesen újból jelentkezett a bencés rendbe. (*„E sorok írója nem a szemináriumból, hanem az életből jött egy küzdelmekkel teli, lsten-megengedte viszontagságos ifjúság után”* – írja magáról feljegyzéseiben.) A beöltözköskor a László nevet kapta. 1949-ben ünnepélyes fogadalmat tett, és 1952-ben pappá szentelték. Ekkortájt fejezte be magyar-francia szakon egyetemi tanulmányait is, és 1953-tól tanított a pannonthalmi, majd 1966-tól 1981-ig (haláláig) a győri bencés gimnáziumban.

Rövid életrajzából is kitetszik, hogy jó iskolai voltak, ezek alapozták meg széleskörű műveltségét, franciás kulturális tájékozódását. (És a saját szorgalma, mert elsőgenerációs értelmiségi volt.) Az élet nem kényeztette: félárvaként

végigkísérte fiatalkorát az anyagi szükség, és a háború és a fogság megmutatta neki, milyen az emberi szenvedés. Ez lehetett kivételes szociális érzékenysége forrása, amellyel tanítványai életét – bőven érettségijük után is – szemérmes (lehetőleg névtelen) segítő gesztusaival végigkísérte. Miután (részben kényszerűségből) elfordult elsődleges elhatározásától, nevezetesen hogy szerzetestanár legyen, magával is megküzdött azért, hogy másodjára teljes erővel vállalja mindkét hivatását. Pannonthalmi és győri tanítványainak több generációja nagy szeretettel és hálával – emlékmisékkel, alapítvány létrehozásával, írásos visszemlékezésekkel – emlékezik vissza tanári, nevelői és lelkipásztori életművére. Rendtársai megbecsülését tanúsítja,

In memoriam

hogy életrajzát betették az ezer éves magyarországi bencés rend száz legnevesebb tagjának életrajzi gyűjteményébe is. Az elmúlt évben megjelent róla egy „civil” tanulmány is, a kiemelkedő Győr megyei pedagógusokat bemutató kötetben.

Én magam a Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban találkoztam vele, ahol az ötvenes évek második felében magyar tanárom, osztályfőnököm és prefektusom volt. Ez a hármaskör így együtt rendkívüli pedagógiai felelősséggel jár, de egyúttal koncentrált lehetőséggel is. Számomra azt jelentette, hogy egész életre szóló indítást és példát kaptam humán hivatásomhoz. Így persze a rá való visszaemlékezés nem tudja nélkülözni a pozitív elfogultság elemeit. Ennek az elfogultságnak sajátos, mára már meghaladott példája az is, hogy osztálytársaimmal hosszú ideig meg voltunk győződve arról, hogy mi voltunk László atya legkedvesebb osztálya. Hiedelmünk hihetőnek tűnt: sok konfliktus után még a gimnáziumban nagyon összecsiszolódtunk. Pártolta a hátrányos helyzetűeket, például a félárvakat, ösztönözte a többre vágyókat. Inspirációjára 1958-ban még egy öt felvonásos tragédiát is eljátszott az osztály, egybekovácsoló sikerrel. Az érettségi utáni megpróbáltatások idején (csak három fiút vettek fel első évben az egyetemre) is szolidáris volt velünk: érdekelte mindegyikünk sorsa, deviánssá vált fiaiól sem fordult el, biztatott minket, segített élete végéig, ahogy csak tudott. Eljárt nem hivatalos találkozókra is, mi is látogattuk őt Pannonhalmán, majd Győrben. Társas együttléteink során lelkesen mesélt az ökumené szellemében működő Taizé-ről, ahol

1965 nyarán testvérével látogatást tett. Mesélt a francia munkáspapokról, a nyugaton már bevezetett ökumenikus esküvőkről (egy „disszidált” osztálytársunk Nyugat-Németországban már így kötött házasságot), és tőle hallottunk először Paul Claudelről és Teilhard de Chardinról. Ő, a hagyományos egyházi rendbe tökéletesen beilleszkedő, fegyelmezett és engedelmes szerzetes a II. Vatikáni Zsinat hatására kinyílt, és „zsinati atyává” változott: valóban nem „kenetes szavakkal”, de lelki iránymutatást adott volt „fiainak”.

Mi tudtuk ugyan, hogy voltak más osztályai is, de az évtizedek alatt szép csendben kisajátítottuk magunknak. 1981-ben, győri temetésén azután megtapasztalhattuk, hogy „családja” milyen népes volt. És amikor a rendszerváltozással kinyílt a bencés világ is, és találkoztunk más Cziráki-osztályok képviselőivel, láthattuk, hogy ők is hozzánk hasonlóan ápolják emlékét. Lassanként rájöttünk, hogy Laci bácsi (így hívta minden tanítványa) sok más diáktársunknak is szeretett patrónusa volt, s hogy Laci bácsi nem kisajátítható. Nekem végső bizonyítékul a pannonhalmi Főkönyvtárban őrzött hagyatéka szolgált, amelybe az utóbbi hónapokban kaptam kutató szándékú betekintést. Megdöbbenett, hogy milyen nagyszámú – pannonhalmi és győri – egykori diákjával állt levelezéses kapcsolatban, hogy hányan kértek tőle tanácsot, adtak hírt olvasmányaikról, más diáktársakról, családjuk növekedéséről, szakmai előmenetelükről, vagy éppen megpróbáltatásairól. És hogy a magyar órák, az irodalmi szakkörök, a vetélkedők és a szavalóversenyek tematikáját az utánunk következő generációk számára is ugyanazzal a gondossággal állította össze, mint a mi időnkben.

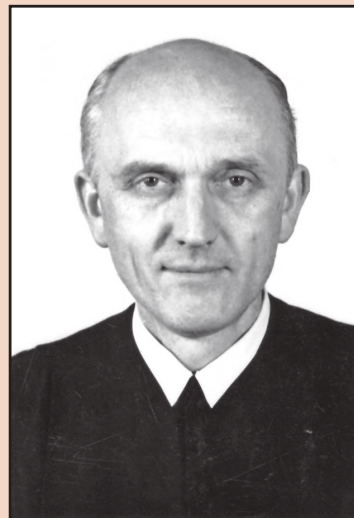
Manapság a pedagógiában sok szó esik a felzárkóztatásról és a kreativitásra, kompeten-

ciára való nevelésről. Ő természetes hétköznapi gyakorlatként megvalósította. Ugyanakkor feljegyzései között nagyon sok pedagógiai jellegű töprengés olvasható, főleg kezdő tanár korából. Első pannonhalmi osztályában (Ph'56) csak prefektus volt, 17 bentlakó fiú felelőse. E „tizenhetekkel” – mintegy saját hétköznapi nevelői gyakorlatának kontrolljaként – sokat „beszélgetett” magánjellegű írásaiban. Ha létezik az „ars pedagogica” fogalma, akkor 1955-ös feljegyzéseinek alábbi néhány részlete bizonyára annak tekinthető:

„Egyébként lélekben mindig előttem vagytok. Mindig látlak benneteket, ha órán vagytok, ha odahaza vagytok, akkor is. És minden idegszálam értesít a közösség lelkiületének minden rezdüléséről. (...) Mindamellett nem akarok kaszányát csinálni abból, ami otthon, diákkorban. (...) A pásztor, a jó pásztor módjára szeretnélek vezetni benneteket. Úgy, ahogy az Úr Jézus vezeti a lelkeket. Eszközöm a meggyőzés, a türelmes várakozás, az intés, ha lehet, a szeretet esetleg azzal szemben, aki a legjobban megbántott. (...)

A prefektusi tekintélyt nem a papi ruha biztosítja, se a főiskolai tanulmányok, hanem a felelősség. Kell lenni egy olyan embernek, aki 17 növendék jellemének, vallásosságának kialakításáért felelős. Nem azért, mert az igazgató vagy a főprefektus néha ellenőrzi, hanem felelős a szülőkkel szemben, s ami több, lelkiismeretben, vagyis Isten előtt.”

Gereben Ferenc Ph'60

Rendkívüli tanárok

Interjú Tamás Magdolnával

Hogy kerültél Pannonhalmára?

Dani fiam itt érettségizett, Ambrus is itt kezdte az iskolát. Őt jöttünk látogatni és találkoztunk Albin atyával, aki kérdezte, hogy van Dani, és nagyon nyomatékosan mondta kétszer is, hogy Pannonhalmán matektanárt keresnek. Én elengedtem a fülem mellett, de amikor beültünk az autóba, a nagy lányom és a férjem egyszerre mondták, hogy anyu, ez neked szólt. Én először háritottam, aztán elkezdtünk beszélgetni, hogy lehetséges-e, hogy átköltözünk Győrbe, milyen döntéseket kell meghozni, milyen következményekkel jár; és úgy szálltunk ki az autóból, hogy megkérdezzük, tényleg komoly-e a dolog. Akkor szűnt meg az esztergomi egyetemi állásom és tudtuk, hogy helyette kell valamit keresni. Budapestre hívtak, oda nem akartam bejárni az egyetemi karra. Úgy éreztem, hogy ez nagyon jó lehetőség, úgyhogy szívvel-örömmel jöttem. Még az érdekesség, hogy nagyon sokat voltam otthon. Született hét év alatt öt gyerekünk, aztán még egy kicsi hatodik, és 16 évig nem tanítottam. Ide úgy jöttem, hogy előbb volt kamasz gyerekem, mint kamasz tanítványom. Itt álltam 45 évesen, kicsit a kezdő lelkesedésével, és azt hiszem, nagyon jól sikerült az első év. Sokat kellett dolgozni, tanulni újra.

Honnan jössz? Mesélj a kicsit a családdoról!

Férjemmel együtt tanultunk matek-fizika szakon, aztán ő tovább képezte magát, bankban dolgozik. A gyerekeink közül négyen már egyetemisták: Dani fiam itt végzett, ő közgazdaságtant tanul, Luca lányom vegyészmérnöknek tanul, Klári matek-fizika tanárnak, Ambur matematikusnak. Erzsí még gimna-

zista, tizenegyedikes; és Gellért, ő kis gyerek, harmadikos. Sokat hallgatom a gyerekeimet. Nagyon sokat lehet tőlük tanulni. Szeretek rájuk csodálkozni, hogy mi minden történik bennük. Azt hiszem, ha elég pihent vagyok – meg ha nem egy borzasztó nagy osztály van előttem – akkor ezt itt Pannonhalmán is meg lehet tenni.

Nehéz jó matek-fizika tanárt találni, és nagyon örülünk, hogy itt tanítasz. Ráadásul a „fontolva haladók” és a tehetséges gyerekek tanításában is jó vagy. Hogy csinálod?

Köszönöm, hogy ezt mondod – bár a gyerekek ennél differenciáltabban látják. Az biztos, hogy a sok-sok otthon töltött évvel van egy kicsit komplexebb nézőpontom. Látom, hogy a gyerekeknek sok helyzetben kell keresztülmenni, és a fizikatanítás ebből csak egy. Megpróbálom ezt a helyén kezelni, és úgy tanítani őket, hogy nézem azt a távlatot is, ahova ki kell futni. A fizikának van ebben helye, de nem biztos, hogy mindenkinek teljesen mélyen kell látnia. Ugyanakkor az is biztos, hogy óriási lehetőség: aki rányitja a szemét, az rengeteg kincset meríthet belőle. Mert a folyamatok a világban hasonló mintázat alapján zajlanak, és ha egyet megértünk, akkor az élet sok területén alkalmazhatjuk. Igen, ki szoktak nevetni a felnőttek, amikor a nyílt kommunikációról beszélve a potenciálgátat emlegetem: hogy azt meg kell ugrani, hogy valami nyereség legyen. Ezt a pszichológia jól ismeri – de a fizika is.

A fizika ugyanakkor sokak számára nehéz terep.

Erős kérdés, hogy mért van ez, hol vesszítjük el a gyerekek érdeklődését. Én is sokat gondolkodom ezen. A huszadik

században annyira megnőtt a fogalmak mennyisége, hogy az az átlag diáknak már befogadhatatlan. Hogyan válogassunk, hogy elég modern legyen az, amit tanítunk?

Az is érdekes, hogy az eszközöknél, melyeket a gyerekek teljes természetes-séggel használnak, olyan finom hatások vannak, hogy legtöbbször én se látom át, hogy pontosan melyik jelenség milyen mértékben is számít (mondjuk egy elektromos szerkentyű beüzemelésénél). Szóval nem biztos, hogy meg tudom mutatni, hol alkalmazzuk, amit tanítok; mégis el kell tudnom magyarázni, hogy van egy rendszer, amire az egész épül, amit érdemes megtanulni, mert abból fog kinőni kinek-kinek a tudása. Amit én szeretnék megtanítani a fizikában, azok a mintázatok, a folyamatoknak a jellegei, és az azokra való rácsodálkozás.

Szóval az a fontos, hogy a potenciálgáton hogyan csalogatjuk át a gyerekeket?

Nekem mindenesetre nagy segítség, hogy amikor a kamasz gyerekeim kérdeznek arról, amit nem értenek, akkor nagyon figyelem, hogy hol vannak azok a pontok, ahol nem áll össze a történet. Valójában azért mentem tanárnak, mert nagyon érdekelt a megértés folyamata. Lehet, hogy furcsa, hogy ezeket a szavakat mondom – de a matematikában tényleg óriási lehetőség van a kérdésésre. Olyan dolgok megkérdőjelezhetők, amiket egy másik tananyagban lehet, hogy nem illik. És mi van akkor, ha mások a feltételek, mások a kiindulási állapotok? Nagyon szerettem rácsodálkozni, hogy én hogyan értem meg – és mások hogyan értik meg. Ez motivált a tanárságban, máig is ezt szeretem benne.

Rendkívüli tanárok

A matematikai érdeklődésed honét jön?

Hát van benne családi történet is. A testvérem, Kollár János híres matematikus, külföldön él, Amerikában, a Princeton Egyetem professzora. Szüleim mérnökök voltak, ők is jók voltak matematikából, és gyerekkorom óta élveztem ezeket a gondolatokat, játékokat.

Ahogy a Te gyerekeid is.

Igen ők is. Ha arról beszélgettünk, hogy hogyan lehet átadni ezt a tudást, sosem az volt a fontos, hogy megtanulnak-e rutinszerűen számolni – hanem hogy mernek-e a számokkal játszani, azokat átrendezni, csoportosítani. Mernek-e egy mondatot és annak az ellenkezőjét megérteni. Azt hiszem, ez a fajta játékoság, meg egyfajta merészség az őszinteségre, bennünk van, a családkban.

A szenvedélyes gondolkodás nem csak a tanításban jellemző rád.

A matematikában vannak fix keretek, amelyeket tudni kell. Megkérdezhetem, mi van azon kívül, de vigyázni kell, mikor lépek át, és miért. Azt hiszem, ez így van az élet más területein is. Fontosnak érzem, hogy a teljes életem összhangban legyen. Hogy az elveket, amelyeket örömmel megélek a matematikában, a fizikában, az élet más területén is, az emberi kapcsolatokban és a közösségi gondolkodásban is megéljem. Ez, azt hiszem, nyitottságot ad és bátorságot. Sok minden kimondható, sok minden megkérdezhető. Magammal szemben is van bennem ilyen elvárás, hogy becsületes legyek, és ne hazudjam azt, hogy jól vagyok, hogyha nem, hanem keressem meg az okát, és próbáljak meg változtatni.

Ez a bátorság otthonról, a családból jött?

Igen, a családban tényleg volt nagy-

fokú bátorság. Nyilván, ez nem mindig feszültségmentes, de felszabadító volt ebből a szempontból számomra a szüleimmel való kapcsolat. Még a Szent Ignác-i elmélkedés az, ami ezt erősítette bennem.

Nem itt találkoztál először a kereszténységgel.

Keresztény nagycsaládból jövök. Emlekszem adventekre, ahol az adventi koszorú körül együtt énekeltünk, és utána beszélgettünk. Ez nem könnyű kamasz gyerekekkel, de nagyon jó élmény volt. A szüleim elfogadták az érzéseimet és gondolataimat, és nem voltam belekényszerítve, hogy így kell, hogy érezen egy keresztény ember. Felszabadító élmény volt ez gyerekként. Az is biztos, hogy nekem tényleg nagyon gazdag kapcsolatom van az Egyházzal is és a Jóistennel is, és nekem fontos hogy abból merítsek, amikor ide jövök. A mostani családban is, hál'Istennek, a férjem is, meg a gyerekek is mélyen hívő emberek. Talán jellemzi ezt a képet, amivel élünk, amit a kisfiam mondott hat és fél évesen. Az iskolában hittanórán rajzolniuk kellett: Jézus meg én. Kértem tőle, hogy mit rajzoltál? „Jézus úszik a vízben, és én ülök a hátán.” Azt hiszem, ez az öröm, ez a természetesség, amit szeretnénk megélni otthon, és ezt szeretném itt is megélni.

Az örömmel újra itt vagyunk a potenciálgátnál is... Közhely, hogy a mai gyerekek mások; de tényleg látjuk, hogy nehéz motiválni őket.

Az otthon töltött időszakban az egész nevelésem azon az elven indult el, hogy ha szeretném, hogy változzon a gyerekeknél valami, akkor változzam valamiben én magam is. Szóval, amíg a felnőttek Magyarországon fáradtak, és

nem túl motiváltak, akkor mit várunk a gyerekektől? Akkor lesznek motiváltak, ha a felnőttek – tehát mi tanárok, és az ő szülei – vidáman mennek dolgozni. Ha azt látják, hogy érdekes meg lelkesítő dolog megélni a hétköznapiakat a munkával együtt. Úgy érzem, nem ők a probléma gyökere, még akkor sem, ha nekünk most bennük kell valamit elindítani.

Ez – nagyobb távlatokban – elég optimistán hangzik!

Igen. Azt hiszem, hogy Pannonhalmán szerencsénk van, mert a tanárok, a tanári kar lelkes, meg szívesen végzi a munkáját, és ez átjön a gyerekek felé.

Zárókérésnek sem rossz: van Neked – elárulható – személyes trükköd erre?

Gondolkodom itt, ami elsőre az eszembe jutott az az imádság, de ezt ne írjuk bele... Biztos, hogy ez a trükk, csak azon gondolkodom, hogy lehet úgy elmondani, ami belefér egy újságba... Mazgon Gábor atyához, aki itt érettségizett, jártam rendszeresen beszélgetésre, és ő tanított meg a Szent Ignác-i imádságra. A jezsuita módon épülő módszeren kezdtem a meditálást, és oda próbálom vinni, hogyha van kérdésem meg gondom. Elég bátran viszem, és megpróbálom megcsinálni, hogyha valamilyen kérést kapok Jézustól, mert az sem mindig könnyű. És ehhez a forráshoz gyakran visszanyúlók.

Életünk

Pannonhalmi mandarin

Kevesen tudják, hogy eredetileg a kínai tudásom miatt kerültem a gimnázium vonzáskörébe. Kínai szakkört akartam tartani gyakorlásképpen, amiből előbb számítógépterem-őrzés és Kelet-Ázsia szakkör, majd végül prefektusság lett. Ekkor sikerült az eredeti tervemet is megvalósítani.

A kínai szakkörön mandarin (kínaiul putonghua, azaz „standard”) nyelvvel foglalkozunk, amelyet kb. egymilliárd kínai beszél anyanyelvként, és még több százmillió ember érti-használja. Tanulása külföldön is egyre divatosabb. Hasznos lehet modern (üzleti, technológia, kortárs művészet) és hagyományos (bölcselet, természetgyógyászat, harcművészet) szempontból is.

Kevesen tudják, de a beszélt kínai nyelv meglehetősen egyszerű. Nincsen sem-

miféle ragozás, alapfokon pedig a szórend sem változik. Az például, hogy megyek a boltba, úgy van, hogy „én” „megy” „bolt”. A mész-e a boltba kérdés pedig „te” „megy” „bolt” „kérdőszó”? Kicsit még csaltam is, mert valójában hagyományos szófajok sincsenek.

Ami egy kis nehézséget okoz, azok a hangsúlyok. Ezek miatt tűnik sok ázsiai nyelv éneklőnek. Egy szótag jelentése attól függ, hogy magas, emelkedő, zuhanó stb. hangsúllyal mondom-e ki. Így például ha rossz hangsúllyal szólítunk meg valakit az utcán (Qinq wen), elnézést kérés helyett akár azt is mondhatjuk, hogy „had csókoljam meg...” Szerencsére egy kis odafigyeléssel ez egy hónap alatt elsajátítható.

Ami igazán nehéz, az a kínai írás-olvasás. A kínai írásjegyek Ázsiában azt a

funkciót töltötték be, mint Európában a latin: mindenféle nép átvette őket (pl. a japán kandzsik is kínai írásjegyek), de ők is és mi is sokat küszködünk vele, mert a kínai írás nem jelöl hangalakot. Minden írásjegyhez meg kell tanulni, hogy hogyan kell kiejteni, nem olvasható ki belőle.

Ezek miatt a szakkörön elsősorban beszéddel foglalkozunk, de azért azt is megtanuljuk, hogy miért van a kínai „jó” írásjegyben egy „nő” és egy „gyerek” összerakva. Arra törekszem, hogy az elsajátított szókincs hasznos és a korosztályhoz illő legyen: az első órákon például az ismerkedés nehézségeivel ismerkedhetünk meg. Tankönyvet nem használunk, helyette hetente legalább fél órát az interneten gyakorlunk, játékos programok és videók segítségével.

Hartyándi Mátys prefektus

Szerzetesek tere

A szerzetesek éve keretében szeptember 18–19-én megrendezett Szerzetesek Tere mintegy száz szerzetesrend életének, imádságának, tevékenységének keresztmetszete volt Budapest kellős közepén, ahová két napra elvittük a szerzetesi élet sokszínűségét. A teljesség igénye nélkül kiemelek néhány

programot: szentségimádás és virasztás, taizé-i ima, examen, bizánci vecsernye görögkatolikus szerzetesekkel. Beülhettünk újból az „iskolapadba”, a szerzetesek nyitott tanóráira, köztük Márk atya bevezetett a moduláris hitoktatás rejtelseibe, és újat tanulhattunk a gyógynövények világáról Márton testvér előadásában. A „szerzetesi piacon” a látogatók megismerked-

hettek az egyes szerzetesrendek saját készítésű termékeivel, megkóstolhatták és vásárolhattak például a ciszterci nővérek lekváraiból, a pannonhalmi, tihanyi, bakonybéli bencések gyógyteáiból, boraiból, könyveiből.

A nap során bencés zsolozsmát imádkoztunk a ferences templomban, a Pannonhalmi Bencés Gimnázium kórusa koncertet adott a piarista kápolnában, a Lectio imamódjába vezettek be a bakonybéli (János, Günter) és a tihanyi (András) testvérek. Kerekasztal beszélgetések voltak az *Emberközpontú gazdaságról*, és arról, hogy *Mire nevelünk?* (Márk atya). *Párbeszédben, közösségben más felekezetűekkel* címmel János és Günter testvérek vezettek közös gondolkodást, *Az elmúlt 25 év reményeiről, tapasztalatairól, újraértékelésekről, letisztuló folyamatokról* pedig Ákos atya és vendégei beszélgettek.

A budapesti belváros így másfél nap erejéig „nyitott kolostorrá”, a szerzetesekkel való találkozás helyszínévé vált, ahol jelen volt a hazai szerzetesrendek színe-java. Egy résztvevői visszajelzés szerint: „feltétlenül intézzük el, hogy minden évben legyen egy ilyen rendezvény”.

Binzberger Ákos OSB magiszter

Életünk

A Big Band Siófokon

A Nyitott templomok napján a balatonkiliti Szent Kilit templomban lépett fel a gimnázium kórusa és zenekara az Ars Sacra fesztivál keretében. Dr. Gárdonyi Máté atya meghívásának eleget téve, Soós Bence és Soós Gergely 10. a osztályos diákjaink nagymamája, Ilike néni szervezésében vettünk részt az eseményen.

A zenei programot már az előző tanév végén elő kellett készíteni, mert a tanév eleji zökkenők miatt szeptember 19-re fellépést vállalni nem könnyű. Dr. Lengyel Róbert, Siófok város polgármestere és dr. Gárdonyi Máté plébános atya ünnepi köszöntője, valamint vendéglátóink produkciói után Henrik atya beszélt tanúságtételéről:

„Nem születünk apának, vagy anyának, sem mérnöknek, sem orvosnak, sem kertésznek, vagy juhásznak, de még papnak vagy szerzetesnek sem, hanem – jobb esetben – azzá válunk. A legjobb tudásunknak, vágyainknak, intuíciónknak megfelelően, életünk adott pontján egy utat választunk. Majd elkezdjük a tanulás hosszú folyamatát – iskolapadban, vagy terepen. Ta-

nulunk, érünk, mélyülünk, fejlesztjük képességeinket, kiépítjük és ápoljuk kapcsolatainkat, mélyebb és őszintébb önismeretre teszünk szert. Rádöbbenünk, micsoda értékekkel vagyunk megáldva, ahogyan olykor arra is, milyen súlyos örökséget hordozhatunk magunkban.

Amikor elindulunk, ideáljaink vezetnek minket, és minden erőnkkel azon vagyunk, hogy ezeknek az ideáloknak vagy éppen másoknak feleljünk meg. Idővel azonban egyre inkább önmagunk felé fordulunk, és nem valamihez, nem máshoz, hanem önmagunkhoz kezdünk hasonlítani: benső békénket és kiteljesedésünket már nem kinn, hanem benn, a szívünkben keressük.

Bízom abban, hogy egyszer majd mindannyian ott állhatunk az égiek által emelt talapzatokon, és lehet, hogy nem annyira a saját érdemeink, mint inkább az Isten pazarló szeretete miatt történik majd ez velünk. »Vessük le tehát a régi embert, és öltük magunkra az újat, aki Isten hasonlatosságára igazságban és szentségben alkotott teremteny.«

Műsorunk első részében a gimnázium arany minősítésű Cantores Martini szkolája énekelt: Drozdik Álmos, Telek András, Tóth Domonkos, Tóth Péter, Vadas Gellért, felkészítő tanárunk Brandné Szabó Ildikó. Ezt követte egy pannonthalmi introitus, majd Kodály Zoltán *Öt Tantum ergo*-ja, egy Bach-mű Urbanics Tamás orgonajátékában, valamint Franck Ave Maria feldolgozása Szálkai Ádám előadásában. Végül Pachelbel *Kanon*-ja hangzott el.

A műsor második részében taizé-i énekek, gospelek, spirituálék szólaltak meg. A koncert zárásaként a gimnázium kórusához csatlakozott a Siófoki Női Kar, így vegyeskari hangzásban adhattunk elő spirituálékát összesen mintegy hetvenen a zsúfolásig megtelt Szent Kilit templomban.

Kiss Zolt énektanár, kórusvezető

Konfrontatív én-üzenet

Kommunikációs tréning a Qpacon. De hát én remekül kommunikálok – gondolom magamban. De hát én nyitott vagyok – nem érdekelnek ezek a nyilvánvalóan értelmetlen kuruzslások és ráolvasások. De hát nekem nincsenek konfliktusaim – ha még egyszer ezzel jön valaki, biztosan beszólok neki.

Mit tenne ilyenkor az öreg Tom Gordon? Lássunk egy én-üzenetet! Kedd este azt látom, hogy este tízkor végre időt szakítva az előző napi levelekre, olyan kérdésekre kell válaszolnom azonnal, amelyekre nem készültem fel. És ez frusztrál. És azt látom, hogy csütörtökön dél helyett tízre kell

jönnöm, hogy tülekedés van a kávégép előtt, és hogy délután ötig maradunk, hogy későn és fáradtan érek haza. És ez elkeserít. És feldühít. És ezért azt kérem tőletek, hogy... Mit is kérjek, kitől? Kié a probléma? Kezdjük újra.

Volt tehát két őszi csütörtök, amikor ki-mozdítottam a komfortzónámból.

Életünk

Úgy kezdődött, ahogy egy tréning szokott, névtanulással, aztán folytatódott, ahogy szokott: el kellett mondani a véleményemet azokról a dolgokról, amelyekről addig mintha nem is lett volna, aztán valami megváltozott. Ahelyett, hogy hagyományos diákszerepbe kényszerítve kényelmesen lejegyzeteltük volna a mondottakat, aktívvá váltunk. Teszteltük magunkat, ki milyen stratégia szerint kezeli a konfliktusait. Legtöbb esetben kiderült, hogy aki versengőnek tartja magát, a valóság szerint elkerülő, az elkerülő kompromisszumkeresők, és így tovább, hitetlenkedtünk sokszor, indult a vetélkedés, ki a legalkalmazkodóbb.

Konfliktushelyzeteket osztottunk meg egymással, volt bánás, bonyolult, mindennapi, különleges. Őszinte volt és átélhető, esetenként együtt dühöngtünk a másikkal. És ez az „Én a te helyedben...” kezdetű mondatokon túl empátiát ébresztett, mint egy jó beszélgetés, vagy egy jó ritmusérzéssel megkezdett hallgatás, esetleg egy pohár bor.

Később a helyzetgyakorlat során engem, a hiperaktív, izgága kamaszt próbált megrendszabályozni sorra minden kolléga. Váltogatták az eszközöket, épp csak a nádpálca nem került elő, néhány percre felsejlett, hogy milyen lehet pannonhalmi diáknak lenni – bár ahogy visszaemlékszem hatodikos koromra, engem ide biztosan nem vettek volna fel. Mindenestre, ha legközelebb szükség lesz rá, pontosan fogom tudni, hogyan tegyem helyre magamat.

Persze nem csak a konfrontáció a nehéz. Legalább olyan nehéz feladat volt a dicséret-kör, adj pozitív visszajelzést a mel-

letted ülőnek, bármit. Mert azzal még csak-csak megbirkózik az ember, hogy sorstársában valami szépet, okosat, hasznosat találjon, de ugyanezt, ha nekünk mondják, elfogadni sokkal cikibb. Mert vagyok annyira hiú, hogy zavar, ha valaki nem lát szerénynek.

Ebéd után gyakorlati feladatok következtek, közös rúdemeles, székegyensúlyozás. A kooperáció nélkülözhetetlen volt, kellettek ötletek, kellettek vezetők, ez pedig nem megy kommunikáció nélkül. Az első alkalommal nehezen működött, sokadszorra tudtuk csak éppenhogy teljesíteni a próbát. Annyit meg lehetett tanulni belőle, hogy milyen könnyű első indulatból bűnbakokat találni, miközben az egész csapat szerint én rontottam el mindent. A második csütörtökön egy hasonló feladat megoldása már sokkal olajozottabban ment. Különleges élmény volt, ahogy a sötét novemberi délutánon a félálomba zuhant csapat tagjain úrrá lett a csapat- és a versenyszellem. Szinte maradtunk volna még székeket egyensúlyozni reggelig.

A tréning végére a közösség is formálódott alaposan, szórakoztató is volt az együttlét, talán kommunikálni is jobban tudunk ezután. Még az eleinte kitanult manipulátornak bélyegzett-projektált trénerrel is elhittük, hogy jól érezte magát, hogy kapott ő is valamit ettől a naptól.

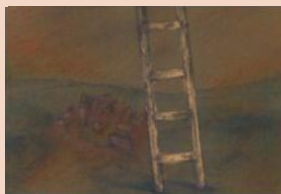
Ja, és hogy használom-e a hallottakat? Nem tudom. Annyi biztos, hogy megfontoltabban reagálok konfliktushelyzetben, és megértőbb vagyok akkor, amikor meg kellene bántódnom egy mondaton. Elérhet ennél többet egy tréning?

Szalay Dénes biológiatanár

Angyalok fényből – sötétből

Szeptember 11-én nyílt meg az idei tanév első tetőtéri kiállítása, amelyre Kurcsis László győri művészt, tanárt kértük fel. Az angyalok ábrázolásmódjaiból állt össze a kollekció. A megnyitón diákjaink is szerepeltek: Soós Bence magabiztos trombitájátékát hallottuk, amelyet Kertes Anna tanárnő kísért (Balogh Sándor: Két „könnyű” tétel), utána Pammer Zsolt adta elő Pilinszky János két versét: Egy szenvedély margójára, Infinitivusz, amelyeket a grafikusművész választott ki, végül Szálkai Ádám énekelt el Bononcini Per la Gloria című darabját. Ezek után következett a megnyitó beszéd: Vásárhelyi Anzelm bakonybéli szerzetes személyes élményekkel átítatott beszédével nyitotta meg a kiállítást, felelevenítve Kurcsis László korábbi két kiállítását, az angyalokkal kapcsolatos élményeit, gondolatait. Vannak segítők (Michael, Gabriel, Rafael) és bukott angyalok. Az örzőangyalokkal kapcsolatos esti ima is előkerült, amelyre már nem emlékezett biztosan, de egyik diákunk, a jelen levő Telek András pontosan elmondta az imát. A megnyitó beszéd után Kurcsis László néhány képről külön beszélt a körötte állóknak. A jó hangulatú megnyitó után konyhánk kiválóan elkészített vacsoráján folytatódott a kötetlen beszélgetés. A művész úr felesége pogácsákkal, süteménnyel egészítette ki a kínálatot. Angyalok jelenlétét érezhettük közelünkben.

Borián Előd OSB

Életünk

Vezetői konferencia

„Jézus felment a hegyre. Magához hívta akiket ő akart, és azok odamentek hozzá.”
(Mk 3,13)

Mi, kései Jézus-követők szintén követjük Őt, és október 15-én felmentünk a szent hegyre, keresve lába nyomát, keresve a harmóniát a hatékonyságban, keresve az összefüggést e két fontos minőség közt az életünkben. Első komoly útbaigazítónk Martin Werlen emeritus bencés apát volt, aki azon túl, hogy Pannonhalmra szerinte csak halmocska, és igazi hegyek az ő szülőföldjén, Svájcban vannak, számos más állítással provokálta a Viatorban összesereglett hallgatóságát. De hát gyakorlott provokátor hírében áll, a konferencia alatt bemutatott könyvének címe is ez: *Fókuszban, Egyházprovokációk*. Felszabadító volt hallgatni őt, és ha valaki

eddig nem tudta volna, hogy a harmónia mennyire unalmas és idegesítő tud lenni, az legkésőbb a szintetizátoros bizonyítási eljárása után meggyőződhetett róla. Az apát úr könyvének egyik fő állítása, hogy az az egyház, ahol minden világos, az nem katolikus. Ezek után már bátrabban vállaltuk kérdéseinket, amelyre persze nem kaphattunk mindenben világos válaszokat, hogy mindenki megnyugodjék: lám, akkor itt lehet mindegyikünk katolikus. Az előadás után könyvbemutató, szakmai kiállítás következett sok-sok izgalmas részlettel: predictive index-szel, vagy egyház-business memória szótárral az Egyházi Fejlesztők standjánál. Az ezt követő másfél napban pedig szétáradt a harmónia a hegyen, mert

előadásokban, csoportmunkákban, bemutatókban a dialógus, a prioritások, a döntések, az értékek, a csoportok vagy a munka és a magánélet harmóniája mind-mind előkerült. Szerzetesek és világiak, férfiak és nők, vezetők és képzők olyan harmóniában és hatékonyan dolgoztak együtt, hogy azt öröm volt nem csak látni, hanem (társzervezőként) részesévé is lenni ennek a mini csodának. Hála érte a hegynek, a hegyek Urának és a hegylakóknak!

Gulyás Péter egyházi fejlesztő

Csíki vendégek Opacon

Idén iskolánkon és diákjainkon volt a sor, hogy vendégül lássuk a csíkszeredai Segítő Mária Liceum negyven tanulóját. Évek óta jó baráti és egyben testvériskolai kapcsolatot ápolunk a csíkiakkal, tanár és diák nagy meglepetésére. Idén októberben is néhány felejthetetlen napot töltöttünk együtt. A vendégek megismerkedhettek a pannonhalmi és a tihanyi monostor értékeivel, közös táncházban mulathatták az időt a mieinkkel, közösen emlékezhettünk meg az 56-os forradalom és szabadságharc hőseiről, és akkor arról még nem is szoltunk, hogy micsoda választékos programot kínált a családoknál eltöltött hétvége.

Lássuk, vendégeink hogyan emlékeznek!

Takátsi-Horváth Bence prefektus

„Számomra felejthetetlen volt a Pannonhalmán és a Tihanyban eltöltött hét. Tetszett a táncház, a társaság ... minden. Bár már több mint egy hónapja hazajöttünk, még mindig szeretettel gondolok vissza arra a hétre.”

Bartalis Emese 10.C

„Pannonhalmra a világ szíve! Az a melegség, szeretet, odaadás és melléállás, amelyet ezek a fiúk adtak, felejthetetlen élményt nyújtott számomra. Különleges bánásmódban részesültünk, számunkra eddig ismeretlen szokásokat tanítottak és szépséges helyekre kalauzoltak bennünket. Mindenkinek ajánlom, hogy ha lehetősége van, fogadjon pannonhalmi diákokat, mert felejthetetlen barátokra lel!”

András Tímea 10.C

„Amíg nem tapasztaltam meg néhány nap alatt a Pannonhalmán lévő világot, addig másként láttam kívülről és szerintem ezzel mindenki így van. Nagyon tetszett az egészben az, hogy az iskola a bentlakással egy helyen van, és hogy minden órára más szakterembe kell menni. Véleményem szerint ez színesebbé teszi a tanítási napokat. A diákokban való összetartás és a tanárok iránti tisztelet szerintem példaértékű. Ha lehetőségem lenne, tanulnék is ott, mert főként az ottani diákélet fogott meg. Egyszerűen élmény volt Pannonhalmára látogatni.”

Kosza Andor 10.B

Világot lát(t)unk

Prézesszinódus Tanzániában

Tanzánia Magyarországnál több mint tízszer nagyobb ország Kelet-Afrika indiai-óceáni partvidékén. Az ország partvidékét az európaiak közül a portugálok fedezték fel a 16. század elején. A portugálokat a 17. század végén Omán szorította ki. A 18. században a Kelet-afrikai partvidék fokozatosan a zanzibári szultán (Omán vazallusa) uralma alá került. 1889-ben a németek gyarmatosították az országot Német Kelet-Afrika néven. Az első világháború után a Népszövetség brit mandátumterületté tette. A brit uralom 1961-ben viszonylag békés körülmények között ért véget. A függetlenné válás időszakának vezető államfője Julius Nyerere volt.

Tanzániában közel 120 nyelvet használnak. A lakosság 90%-a a bantu nyelvek valamelyikét használja. A legelterjedtebb a szuahéli nyelv. A lakosság 61%-a keresztény, 35%-a muszlim, a maradék törzsi ill. egyéb vallású. Más felmérés szerint keresztény 30%, muszlim 35%, hagyományos afrikai vallású 35% Zanzibár szinte teljes egészében muszlim. Vallási hovatartozásukat öltözködésük elárulja.

A 19. századi német gyarmatosítást követően a római szentszék rendezi a terület egyházi szerkezetét, előbb apostoli adminisztratúrát, majd püspökségeket állít fel. Az egyházszervezés nyomán a németországi központú St. Ottilien bencés bencés főapátság vállalja a lelkipásztori munkát. Sok küzdelem, üldöztetés után két jelentős apátság jön létre: Peramiho és Ndanda. Notker Wolf prímásapátunk javaslatára, tudniillik hogy Afrika népeinek megadjuk a tiszteletet, és figyelemmel kísérjük életüket, a 2015. évi prézes-szinódust a tanzániai Ndanda Bencés Apátságában tartottuk szeptember 21–27. között.

A kontinenseket átfogó bencés közösségek (apátságok, perjelségek) Bencés Konföderáció néven ismertek az egyházban. Apátjaik és perjeleik négyévente találkoznak Rómában az apátkongresszuson, amely egyúttal a Konföderáció legfőbb törvényhozó szerve is. Élén a bencések reprezentánsa, a mindenkori prímásapát – jelenleg Notker Wolf – áll. A konföderáció irányítására, a prímásapát munkájának támo-

gatására, továbbá egymás kölcsönös tájékoztatására szolgál az évenként összeülő prézesszinódus, amelynek tagjai a konföderáció tagjai, a 20 kongregáció élén álló prézes (azaz elnök-) apátok. Meghívott állandó résztvevői a központi intézményeket képviselő tagok (a római Szent Anzelm Apátság perjele, az egyetemi fakultás rektora, a teológiai kar tanulmányi és gazdasági vezetői.) A prézesszinódusnak vannak állandó és időszerű kérdései, továbbá az egész konföderációt érintő alkalmi, adott évben, időszakban időszerű témái. Állandó témák a közös ügyek: a Szent Anzelm Apátság és a hozzátartozó egyetemi fakultás anyagi fenntartása. Ez a szinódus készítette elő a 2016. évi apátkongresszus témáit is. Szeptember 23-án a szinódus apátjai részt vettek a ndandai monostor nyáron választott apátjának, Placidus Mtunguja atyának, a monostor első afrikai apátjának a beiktatásán.

Várszegi Asztrik főapát

Bőrünk alatt hoztuk haza Rómát

A két hetes őszi szünet második felében útitársak születtek Rómában. Tizenöt fős tanári csoportot vezetett Elréd atya zarándoklatra Pannonhalmáról az örök városba, ahol egy hét alatt sok csoda történt velünk a program során, amelyet Villányi Rita olasz szakos tanárnő, Dénesi Tamás tanár úr és Elréd atya állított össze.

A megfáradt ködös őszből csöppenünk az „Armani szagú” nyári hangulat-

ba, viszonylag kevés turista közé még a terrortragédiák hulláma előtt.

A turistakötelező Rómán túl (értsd: a monumentális Colosseum, a varázslatosan csupakő Forum Romanum, a Hadrianus óta álló Pantheon, a Sixtusi kápolna Vatikáni múzeum, a királyi emlékművel megrakott Piazza Venezia) csodásabbnál csodásabb helyeken hagytuk magunkat megajándékozni.

A Szent Péter bazilikába azután tértünk

be, hogy délelőtt részt vettünk a szerda délelőtti pápai audiencián a Szent Péter téren a többi zarándokcsoporttal együtt. Egy héten belül így kettőre nőtt a Szent Péter bazilikában tett látogatásunk száma, s tudtunk rangsorolni, hiszen előtte nap koraeste egy meglehetősen teret tudhattunk magunk körül. Akkor egy szentmise kezdődött a távolban, ahonnan halkabb ceremónia-fosz-lányok jutottak el hozzánk, mély csön-

Életünk

det hozva a betérőkre. Ilyen csöndet kaptunk még magunktól a Chiesa San Benedetto in Piscinula templomban, aminek helyén egykor Benedek római tartózkodása alatt élt. Benedekkel találkoztunk még az első ősi Benedek ábrázolásnál, az aquileai Szent Krizogonnak szentelt templomban, ahol a VIII-IX. századból való freskón látható a leprást gyógyító szent.

Kevésebb csendes, inkább zajos, de mély élményt kaptunk a Lateráni bazilikában is, ugyanis a Szent János rend zárandokai avattak új tagokat gospel-szerű mise keretében. Nem tudtunk nem ott maradni és részesei lenni az örömüknek.

Ha személyes beszámoló lett volna írásom, hosszasan áradoztam volna a Szent Kelemen Bazilika mozaikjairól és építészeti különlegességéről a mélységből előtörő forrással, illetve a Priscilla Katakombái után ránk maradt élményről. Nem beszélve arról, hogy mostoha maradtam az írásomban Michelangelóhoz, Berninihez, Marcus Aureliushoz, Caravaggiohoz és Raffaellohoz is.

Arrivederci.

Kovács Alida tanárnő

Megemlékezés a Felvidéken

Nagymagyar nagyközség a Felső-Csallóközben, a nyelvhatáron. Magyar alapiskolájában 151 diák tanul. Küzdünk az egyre erősödő asszimilációval és a kisiskolákat évek óta rettegésben tartó „fejpénzrendszerrel”. Minden nehézségen továbblendít, ha érezzük az anyaországban élők érdeklődését, támogatását. Nagy volt ezért az öröm, amikor Horváth Tamás tanár úr jelezte, a Rákóczi Szövetség Diákutaztatási Programjába bekapcsolódva a pannonthalmi gimnázium kilencedikesi szívesen töltenék október 6-át a Felvidéken, velünk. A megemlékezést egy nyitrai kirándulással kötöttük össze. A zobordarászi Szent Mihály-templomnál találkozott a két csapat. A templomdombon sokáig gyönyörködtünk abban, ahogy a Kárpátok magához öleli a Kisalföldet, ahogy farkaszemet néz a nyolcszáz éves kis templom a nyitrai betondzsungellel. Megható volt a közös emlékműsor, amelyben a pannonthalmiak az aradi, a nagymagyariak a pozsonyi tizenhárom vértanú emlékét idézték meg. A templomdombról lefelé a diákok ismerkedtek és tízóraztak. Nyitárra már együtt indultunk. Városnéző sétánkat a régi vármegyeháza előtt kezdtük. A Nagymorva Birodalom uralkodóinak székhelyül szolgáló hatalmas vár helyén felépített vármegyedbe az egyetlen várkapun át jutot-

tunk be. Itt magasodik a város fölé az Árpád-kori alapokkal rendelkező Szent Emmerám-székesegyház, a püspöki palota, a várkút és a Vazul-torony, ahol Szent István trónkövetelő unokatestvére élte megvakítva és megsüketítve utolsó napjait. A külső erődítményről pazar kilátás nyílt azokra a Zobor menti kis falvakra, ahol Kodály is gyakran időzött, hogy rögzítse a magyar népzene kincstár talán legszebb darabjait.

A várnézés után utunkat a belváros felé vettük. Éhes gyermekeinket pillanatok alatt elnyelték a „gyorsétkezdék”. Egy óras kötetlen program után mindkét csapat hazaindult. Kilencedikeseimben másnapra érték meg az élmények. Ekkor tették fel a kérdést, hogy milyen nemzeti ünnep lesz legközelebb, és azt vajon hol lehetne a pannonthalmiakkal együtt eltölteni.

Úrge Judit, a nagymagyari kilencedikesek osztályfőnöke

Életünk

Szegény Szent Márton

„Add el, amid van, és oszd szét a szegények között” (Mk 10,21)

Kosztolányi

Van már kenyérem, borom is van, van mindig elég eleségem. A polgári minimum tagadása maga a nyomor. Meglepő élmény így gondolni e sorokra. A gazdag nyugaton vagyunk, Pannonhalmán. Nap mint nap látni a lecsúszottságot. A világörökség lábánál a mélyszegénység. Fent jól működő gazdaság, lenn alig működő háztartások. Településen belül látni, amit országos szinten érezni, vagy világméretekből – akár internet nélkül is – tudni. Gondolkozzál az okain is tán – s megérted. Mi lehet a Nyóckerben vagy Szabolcsban? Tőlünk jó távol, keleten.

Határtalanul

Idén a helyi szegényeknek gyűjtünk. Eleinte alig merjük leírni a szót. Keressük a definíciót régi Szent Mártonok alapján. Fogvatartottnak lenni érthető: elkövettem, leülöm. Kutya ugat. A gyengén látás is mérhető, vagy a vörös iszap. De ki a szegény? Nem tudunk vadi új BMW-t venni, oké. Octaviát sem, akármilyen színűt. Ennyi volna? Esszük az akciós trappistát, most nem veszünk cheddart. Vagy trappista sincs?

Plakátmagány

Kísérletezünk az érzékenyítéssel. Úgy, hogy ne ítélkezzünk. Szegény vagy? Gazdag vagy? Tudniillik én. Van íróasztalod? Horvátország? Lego? Nutella? Éhezni szégyen. Jaj! Nagy a szórás az iskolában, széles a spektrum jómódtól mélyszegényig. Bahama – Röjtökmuzsaj tengely. Védetségben élnek diákjaink, négy-hat évig nem látszik csak a kütyükön, vagy a ruhamárkán, esetleg a hazautazás utáni beszámolókon. Mindannyian egy.

Hazai mezőny

Nem menekülünk az egzotikumba dél-amerikai favelákat nézni, bár nagy a kísértés. Maradunk a magyar rögválóságnál, magyar filmeknél. Sokan is vagyunk a 10. évfolyamig, de hol vannak vajon a nagyok? Látjuk az Örvényt, itt van a rendező, Szekeres Csaba is. Mindenki cigány a filmben, félünk is kicsit, de az első kockák után komoly a figyelem. Mintha mégsem lenne előítélet. Aztán a friss Driftert nézzük meg, telt ház előtt. Főhősének, Steinbach Ricsinek facebook-gratulációt küld diákunk. Külföldön futó filmek, de látták-e itthon is elegenden?

Szociológia

Előadókát keresünk. Gyakorlati, terepen lévő, illetve elméleti, ha van ennek értelme ebben a témában. Barátunk azonnal igent mond. A párját nehéz meglegelni: külföldön van, orvosi tilalomra nem utazhat, nem ér rá. Aztán elindul Hevesből a mélyszegénységet kutató szociológus, és lerobban az autója. Értjük, hol vagyunk, ennyi vagy. Ritók Nóra tehát egyedül marad. Beszámol arról, mi van az Örvény után, hogyan kavargott ott keleten. A filmbeli Jenő már beszél, Lacika meghalt.

Életünk

És Te mit fogsz vacsorázni?

Ez a kérdés áll az egyik osztály szórólapján. Svájci bank adataiból dolgoznak. Malawiban (Afrika) az egy főre jutó vagyon 169 dollár, Svájcban (Európa) 3000-szer ennyi, nekem – ugyanazon kimutatás szerint –, átlag magyarnak (szintén Európa) 30 796 dollárom, azaz 8,6 millió forintom van. Valóságban nekem persze több – ház, lakás, autó. Tanárként gazdag ember. Mi lehet ott? Játsszuk a játékot, pörgetjük a szerencsekereket: ahol megáll a mutató, ott vacsorázom. Ha Malawi, szalmazsákon ülve krumplit vagy rizst eszem, ivóvízzel nem tudnak szolgálni, ha Svájc, akkor bőrknapé, indiai (!) csirke vagy lasagne és frissítők. Tiszta Hawaii, attól függ, mit dob a gép. Élvezzük a valóságot.

Találkozás

Öt „rászoruló” jön föl: egy férfi, három nő, egy kislány. Köztük vannak rokonok is, akik nem tudják egymásról, hogy ugyanoda jönnek. Itt találkoznak meglepve. Nem beszélnek egymással sem rászorultságukról. Én is meglepve ismerek rájuk, naponta megyek el mellettük, mikor reggel várakoznak napszámra. Kilencgyerekes családba születik, meg kilenc unokája van, meg négy gyereket nevel, meg kettő nagy gyereke van és egy kicsi. Javítóintézetben nő föl, oda kerülnek a fiai is, mert elszórják a kézhez kapott állami pénzt tizenhét évesen, merev életpálya-modell. Nem a trappista a baj, hanem, hogy nincs hűtő. Mit szeretnének legjobban? Hogy tudjanak adni karácsonyi ajándékot az unokáknak.

Guinness

Egyház, állam, város koncentrikus körein keresztül közelítünk. A Pannonhalmi Caritas, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat és az Önkormányzat szociális ügyekért felelős munkatársai hozzák föl az embereinket. Nem mindenki ért egyet azzal, hogy kiállítsunk szegényeket a fiúk elé, megalázó. Mi így szoktuk, most sem lett belőle baj talán. A gyűjtést tekintve rekordösszeg, 1 114 918 Ft gyűlt össze a diákok zsebpénzéből. Igen, több mint 3 ezer Ft átlagosan, zsebenként. Nagy kérdés, mi lesz a gyűjtésen túl. A mindenkori szegénylegény elmegy szerencsét próbálni, és győz – ahogy egy másik osztály népmeseien közelít. Van remény, ezt tételezik. Hogy valahol, jó helyen kidob az örvény.

Barcza István igazgató-helyettes

Hic fuit

Ph'59

Interjú Jankovics Marcellel

Marci, 1955-1958 között három évig együtt voltunk Pannonhalmán. Te ugyan alsós voltál, én felsős, de ennek ellenére nem olyan volt a kapcsolat köztünk, mint egy alsós és felsős között szokott lenni. Ebben nagy szerepe volt, hogy nagyon sok egyformaságunk volt, én kezelhetetlen gyerek voltam Pannonhalmán, te sem voltál különb. Mindkettőnk édesapja börtönben volt azokban az években, amit ugyanakkor nem tudtunk egymásról, és azt sem, hogy ültek mindketten együtt Kovács Arisztiddel. Mesélnél valamit Arisztid atyáról?

Nagyon szívesen. Úgy ismertem meg, hogy kiszabadult 1956 nyarán, a forradalom előtt, azelőtt, hogy az én apám kiszabadult volna. A kórházba vitték, és ő keresett meg engem valamilyen üzenet formájában, hogy apámról hozott hírt. Én meglátogattam őt, de nem Pannonhalmán, mert nyári szünet volt, ha nem csal az emlékezetem, a Szent Ferenc Kórházban volt utókúrán. Közölte velem, hogy ő a vértestvérem, mert az apám vért adott neki. Apámtól tudta, hogy amikor én egészen kicsi baba voltam, 11 hetes, besárgultam, és apámnak ugyanaz lévén a vércsoportja, mint nekem, ő adott nekem vért. Ezzel mentett meg. Ez Arisztid atya szemében minket összekötött. Pannonhalmán angolt tanított nekem, és rossz néven vette, hogy nincs nyelvérzékem. Hiába tudok olvasni angolul, ha hallok valakit beszélni, azzal problémám van a nagyothallásom miatt. Ez a nem sikeres dolog az életemben. Jártam át hozzá bizonyos időközönként, ha volt nála valami hazajia, megkínált vele, például süteménnyel, megitatott angol keserűvel.

Anglomán volt, járt Angliában és talán Írországban. Úgy is nézett ki Arisztid atya, mint egy öreg vikárius egy vidéki templomból. Össze-visszaálló fogak, hosszúkás fej, nagy busa fehér szemöldök, vérvörös orr, és borzasztó kedves ember. Rájött, hogy tudok rajzolni, és elkezdett dolgoztatni. Elvitt festőművész barátaihoz, Molnár C. Pálhoz, Varga Nándor Lajoshoz, aki történetesen a nagynénémnek mestere volt grafika-tanárként a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán. Ő azok közé tartozott, aki engem művészi pályára akart segíteni. Megmentett a kirúgástól is, mert Legányi Norbert, fizika- és matematikatanárom, később igazgató, majd főapát szerint elkövettem egy fatális bűnt. Egyszer megkérdezte, mit gondoltok, mi a fajsúly? Én meg jelentkeztem, és azt mondtam, hogy az anyag jellemző tulajdonsága. Letérdepeltetett, mert ezt ő úgy fogta fel, hogy én csúfolom. Ettől kezdve formálisan üldözött. És aztán egyszer ki akart rúgni, mert azt mondtam egy osztálytársamnak, hogy szétrúgom a pudvás segged. Akkor is Arisztid atya mentett meg, de az igaz, hogy Ábel is mellém állt.

Úgy tudom, hogy másokkal is volt afférod! Ha jól emlékszem Efrém atyával.

Igen, az egy nagy affér volt. „Jó boron hízott, nem babon és cefrén, vitézlő, kövérő dr. Sulyok Efrém.” – szólt a diáktárs róla. A háta mögött Golyónak hívtuk. Papi civilben ment le szombaton a gyalogúton a várkerület mellett, és mi ott fociztunk. Én üvöltöttem, hogy „Gurul a Golyó!”, boldogan, hogy elmegy, és nem lesz magyar óra hétfőn. Mindenki hasra vágta magát, de egy osztálytársam, gyerekparalízises, nem tudta ma-

gát csak úgy hasra vágni. Amikor visszafordult, látta szegény osztálytársamat, aki elmondta, ki kiabált. Ettől kezdve minden magyar órán feleltetett, két éven át. Én lettem a világ legjobb magyarsa emiatt. Aztán amikor leérett-ségiztem, az is egy érdekes történet: mert abszolút pártállami idők voltak, a piarista gimnázium igazgatója volt az egyházi elnök, a világi elnök pedig a Foxi Maxitól jött. Hárman választottuk azt a témát az írásbelin, hogy Nemzeti érzés a Himnusz, Szózat és a Nemzeti dal költőinél. Az összes többi a munkásmozgalmi témát választotta. Mi hárman úgy megkaptuk a hármast az írásbelire, mint a pinty. Ezek után huszonhárom magyar tételből kellett felelnem. Keményen megdolgoztattak. Ilyen kérdések voltak: mi rímél a kanászra, és Csokonai melyik versében. Megkaptam végül az ötöst, és azt mondta Efrém atya, hogy a Golyó meg van bocsátva.

Úgy emlékszem, hogy Csóka Lajos-sal nagyon jóban voltál.

Csóka Lajos egyetemi tanár volt korábban. Nagyon benne volt a történelemben. Az egyik érettségi találkozónkon, akkor már nagyon hamvas volt, kifehéredett a bőre, pergamenszerű volt, és megható volt, öreg bácsi lett, elvitt minket a levéltárba, ugyanúgy, mint az első történelemórán. Mindenki könnybe lábadt szemmel állt körülötte. Felidézte, amikor letegeztem. Feleltem, és egyik állításomra azt kérdezte: „Ezt nekem mondd!?” Én erre: „Neked!” Teljesen véletlen volt, gyerek dolog, és ő ezt megjegyezte. Eltelt vagy harminc év, és emlékezett. Ezek a tanárok ritkaságszámba mentek, mert nekik a gyerekek meg voltak egyenként, pedig több évfolyam ment rajtuk keresztül.

Hic fuit

Végig rajzoltad ezt a pár évet Pannonhalmán, többféle pénzforrást jelentett neked. Koldusszegények voltak, a zsebpénzt ilyenfajta tevékenységekkel próbáltad kiegészíteni.

Kilenc éves koromtól „családfenntartó” voltam. Vannak ezek a katedrálüveg ajtó kivágások a hálótérme ajtaján, volt a diákbolt, annak is üveg volt az ajtaja, faliújság, ezek ki voltak osztva rám, és akkor jött Tihamér atya, hogy meg fog jelenni egy verseskötete, és rajzoljak bele. Festettem neki egy hatásos monokróm akvarellt. El volt ragadtatva. Nagy lelki erőt adott, hogy a tanárok is úgy gondolják, jó az általam választott életirány. A tablót is Ábellel, az osztályfőnökünkkel csináltam együtt. A kaput úgy alakítottuk át, hogy az alapítási dátumok helyére beírtam az érettségi időszakot, Ábel választott egy verssort Kosztolányitól, és ő is rajzolta a kovácsoltvasszerű betűket. Ahol a különböző emblémák vannak, a gyerekeket elosztottam úgy, hogy mindegyik a vágyott foglalkozásához kapott valamilyen dolgot, és akinek nem volt, annak én találtam ki valamit a kapuemblémák alapján. Megkértetek, hogy csináljak egy vicces tablót az osztályról. Téged küldtek követnek. Egész jó kis karikatúrákat sikerült csinálni.

Mai napig megvan a tabló, őrizzük, becsben tartjuk. Még egy utolsót Pannonhalmáról. Volt neked egy mindenki által irigyelt piros kockás flanel inged. Nagyon feltűnő volt, és volt is egy konfliktusod Hugó atyával.

Hugóval mindenkinek voltak. Vályi Hugót úgy hívtuk, hogy Hughes, a vérszopó. Megtanultuk Csóka Lajostól, amikor Parisznak osztani kellett az almát a három istennő között, azt írta alá, hogy

té kalliszté, a legszebbnek. Jött egy lányiskola látogatóba, és a sóhajok hídja fölött, az étterem fölött volt a szobánk, és egy hosszú madzagon leengedtünk egy gyönyörű piros almát. Hozzá volt ragasztva egy cédu-la, amin az állt, hogy té kalliszté. Na, ebédnél a Hugó azt mondta, hogy a IV.A-sok rothadt almával dobálják a turistákat, ezért nem kapnak vacsorát. Egy ilyen emberrel együtt élni nem volt könnyű. Aztán kiderült, hogy a háború alatt ő mert zsidókat menteni – a közéletben éppúgy helytállt, mint Legányi Norbert.

Gyerekekkel borzadály volt mind a ket-tő, egyébként pedig tiszteletre méltóak.

Nagyon egyedi – művészi, írói, gondolkodói – pályát futottál be. Külö-nösen szereted az okkult dolgokat, a szimbolika-rendszereket a rajzfil-mek mellett. Gratulálunk a Kossuth-díjhoz. Volt-e olyan munkád, ami közben arra gondoltál, hogy ez Pan-nonhalmából jött?

Minden. Persze ez túlzás, ez inkább ér-zelmi. Például ez a Márton-napi sorozat, le-lejárógatunk Pannonhalmára. Amikor indult, mint NKA elnök, én támo-gattam. Saját jogon kezdtek el engem hívni, nem azért mert bencés diák va-gyok, a feleségemet pedig mint az MKB Bank munkatársát. Mi minden éven ott vagyunk, és nekem ez az alkalom azt je-lenti, hogy miközben hallgatom a Liszt Kamarazenekart, aközben pásztázom a faragványokat, és próbálok beszívni abból az illatanyagból, amely évszáza-dokon keresztül a falakba tapadt. Erős kötődésemet a középkorhoz kizárólag Pannonhalmának tulajdonítom. A tör-ténelemhez kapcsolódó szerelmemre csak ráerősített Csóka Lajos. Úgy vol-tam gyerekkoromban szoktatva és nevelve, hogy a történelem lett legked-

vesebb tantárgyam. Lett egy jó történe-lemtanárom, nem vette el a kedvemet, hanem épp ellenkezőleg, ráerősített a dologra.

Most mondok két ideillő példát aktuális munkáimból. Készítetek egy könyvsoro-zatot Méry Gáborral felvidéki gótikus oltárokról, ami tizenkét kötetig fog ter-jedni, a tizediknél tartunk. Aztán csinálunk egy ismeretterjesztő tévésorozatot magyar szentekről. Elkészült négy Szent Istvánról, Gizelláról és Imréről szóló epizód, elkészült egy Szent Erzsé-bet, most két Szent Lászlón dolgozom. A legutóbbi felvidéki utunkon is Szent László-templomokba mentünk. Ülök a fotelemben, mondom a szöveget, Mécs Karcsi az idézeteket, ránk vannak pakol-va helyszínek, érdekes képek, történe-tek. Arra nincs pénz, hogy eljuttasszák. És aztán megyünk tovább Salkaházi Sára-ig és a kommunisták áldozataiig: „a XX. századi boldogtalanokig”. És mondok egy rajzfilmes témát, Árpádok emléke-zete rajzfilmsorozatunkat gyerekeknek, a mintafilm III. Béláról szól. Készítetek egy „képregényt” Trianonról gyerekeknek. Csupa olyan téma, amiről le sem vakar-hatod, hogy köze van Pannonhalmá-hoz.

fókuszban
egyházprovokációk

Könyv- és filmajánló

Martin Werlen: Egyházprovokációk

Egy könyv, amely nagy port vert fel (már ahol lerakódott). Lelki út száz lépésben. „Martin Werlen különös

szerves, akinek spiritualitása a világi ember számára is testközelbe hozza a hitet. Egy erőteljesen és sokat provokáló keresztény, aki gondolataival lázba tudja hozni a világot, aki meglátatja a hamu alatt izzó parazsat.” (Manfred Lütz)

Martin Werlen emeritus apát a szerző. Bencés szerzetes, pszichológus, gimnáziumi tanár. 2001–2013 között a svájci Einsiedeln apátja. Többször tartott lelkigyakorlatot, előadást Pannonhalmán. 2014-ben apáti szolgálatát követően két hónapot töltött nálunk. Nyitott szemmel jár a világban, autóstoppal és vonattal közlekedik, hogy többet lásson. A

Twittert is arra használja, hogy tömör megfogalmazásban olvassa mások gondolatait és véleményt mondjon hétköznapi témákba rejtett lényeges kérdésekről.

Nem torzítja, nem hárítja a problémákat, amelyek a ma emberében merülnek fel az egyházzal, a hit megélésével kapcsolatban. Krisztus- és emberközpontú egyház felé tereli tekintetünket. A válasz, a megoldás kutatása során az evangéliumhoz, Krisztushoz, az Ő frissességéhez és bátorságához vezeti az olvasót. Gyakran idézi Ferenc pápát, azonosult azzal a megújító programmal, amit a pápa az egész egyház számára előterjeszt.

A száz rövid fejezetre tagolt könyv olyan lelki utat kínál, amely a gyógyulás és a mélység felé vezet.

Hortobágyi Cirill OSB perjel

Ezer év jelenidő

2015. október 19-én egy lassan három éves folyamat zárult le ünnepélyes keretek között a Corvin mozi egyik vetítőtermében, amikor bemutatásra került a főapátság új turisztikai filmje „Pannonhalma – Ezer év jelenidő” címmel.

Az elmúlt években már megszokhattuk, hogy Pannonhalma változik: a bazilika, a gyógynövénykert, a turisztikai és gasztronómiai kínálat, a gimnáziumi tornacsarnok – és bizony a környezeten túl változnak az arcok is – akár civilekről, akár bencésekről van szó. Ideje volt tehát változnia a minket bemutató filmnek is, hogy bepillantást engedjen abba, ami az elmúlt tizenöt évben történt.

A film elkészítésére a főapátság marketing igazgatósága Terei Miklóst (E-motion Pictures) kérte fel, aki 2013 őszén pár napra beköltözött a monostorba, hogy megismerkedjen azzal a közeggel és közösséggel, amelyről a mozgóképpel nyelven beszélni akar. Nem előre megírt forgatókönyvnek kellett megszületnie, hanem egy olyan kapcsolatnak és egymásra hangolódásnak, amely lehetőséget adott úgy beszélni, beszélgetni Pannonhalmáról, hogy abból a ma emberét is megszólítani képes üzenet szülessen. Miklós összesen tizen-

négy szereplővel vett fel mintegy tizenöt órányi beszélgetést, amely megvágott formában a film vezérfonalát, gondolatmenetét és fő üzenetét adta, és bő két évet szánt a felvételek, vágóképek elkészítésére, hogy az ünnepeken és hétköznapiokon keresztül mutassa meg, mit is jelent ma Pannonhalmán a „jelen idő”. Szerzetesi életünk mindennapjai, a gimnázium és a gyógynövénykert hangulata, a gazdaság és a kultúra területén végzett munkánk állt össze egy 85 perces történetté, melyet – a filmbemutatóra meghívottak visszajelzései szerint – áthat és igazi egységgé formál a bencés spiritualitás.

Aznapi este a Corvin moziban majdnem kétszázan gyűltünk össze, hogy közösen találkozzunk a jelen idővel: régi barátok, ismerősök, öregdiákok, munkatársak, kollégák és persze bencések. Hogy meghallgassuk, mit is gondolunk Pannonhalmáról. Hogy lássuk: egy külső szem, a személyes beszélgetések révén és a kamera mögé húzódva, hogyan hozza elő, teszi láthatóvá és hallhatóvá azt, amiben jelen vagyunk.

Ezúton is köszönet Terei Miklósnak, és mindenkinek, aki részt vett a film elkészítésében.

Bokros Márk OSB

A film anyagából készült 4 perces változat megtekinthető a www.bences.hu oldalunkon.

A teljes film megvásárolható a főapátság ajándékboltjaiban, valamint a webshop-ban:

<http://epatsagitemelek.hu/termek/pannonhalma-ezer-ev-jelenido.html>

IX.B.

Osztályfőnök-prefektus: Ontko Henrik OSB

prefektus: Horváth Tamás

29. Szép Miklós Levente, Kecskemét
30. Szilágyi Vince, Budapest
31. Tavaszi Péter Gergely, Bács
32. Tóth Ákos, Piliscsaba
33. Tóth Miklós, Sósút
34. Uherkovich Gál Győző, Albertirsa
35. Ürge Kristóf, Fél (Felvidék)
36. Vaskó-Fehérváry Regő, Budapest

21. Nagy Béla, Tapolca
22. Radimeczky Géza András, Piliscsaba
23. Sebestyén Gábor, Kehidakustány
24. Seregélyes László, Zalaegerszeg
25. Sipos Tamás, Dusnok
26. Sólyom Tibor, Nyíregyháza
27. Sötét Áron, Tapolca
28. Székely Attila Stephen, Nyíregyháza

1. Bagyura Dávid, Zirc
2. Bajáki Botond Ferenc, Kecskemét
3. Borka Bálint, Érd
4. Bures András, Ordas
5. Cseh András Kornél, Alcsútdoboz
6. Dénes Donát Lajos, Sárvár
7. Fábián Kristóf, Magyaropolány
8. Felber Benedek, Szigethalom
9. Gregosits Tamás, Budapest
10. Gyenese Mátyás, Szombathely
11. Horváth Máté, Nagykanizsa
12. Ilosvai András, Nyíregyháza
13. Iván Soma, Eszteregnye
14. Knáb István Gellért, Budapest
15. Lics Benedek, Úrhida
16. Lipcsák Zoltán István, Nyíregyháza
17. Lukács Máté Bendegúz, Gyöngyös
18. Magyar Márton Benedek, Lovasberény
19. Marosi Marcell, Nagybégány (Kárpátalja)
20. Molnár Károly, Gyöngyöspata

VII.A.

Osztályfőnök-prefektus: Klimas Marcel

prefektus: Vavrovics Máté, Czákó Tibor

osztálybencés: Gérecz Imre OSB

1. Biros Benedek, Pécsely
2. Bokor András, Zsámbék
3. Borka Vince, Érd
4. Czunyí Gábor, Bokod
5. Csajkó Péter, Budapest
6. Cser Szabolcs, Kocs
7. Domokos Benedek, Budapest
8. Folly Bernát, Badacsonytomaj
9. Gergely Bálint, Budapest
10. Halla Bálint, Kóka
11. Hapeman Zoltán Kevin, Budapest
12. Hegyessy Levente, Csákvár
13. Kozek Ármin Lúcián, Budapest
14. Kozma András Kristóf, Ják
15. Linczenbold Eliot, Üröm
16. Macsek Bálint Máté, Solymár
17. Magyar Kristóf István, Lovasberény
18. Németh Attila Ferenc, Doba

19. Németh Donát Pál, Doba
20. Pfeiffer Károly Levente, Martfű
21. Samu Domonkos, Pápa
22. Szalona Botond Mihály, Üröm
23. Szi Benedek, Szekszárd
24. Szócs Marcell, Budapest

25. Takács András Tamás, Oroszlány-Majk
26. Tóth Buda Máté, Csót
27. Tuba Balázs, Dunakiliti
28. Tuboly Zsombor, Zalaegerszeg
29. Vida Álmos, Piliscsaba
30. Zalán Zoltán, Győr

